

299
DESEMBRE
2023

EL MÓN EL 2024: deu temes que marcaran l'agenda internacional

CIDOB
BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

50
years

Text finalitzat el 15 de desembre de 2023. Aquesta Nota internacional és el resultat de la reflexió col·lectiva de l'equip d'investigació de **CIDOB**. Coordinada i editada per Carme Colomina, el seu procés de redacció ha comptat amb aportacions d'Inés Arco, Anna Ayuso, Ana Ballesteros, Pol Bargués, Moussa Bourekba, Víctor Burguete, Anna Busquets, Javier Carbonell, Carmen Claudín, Francesc Fàbregues, Oriol Farrés, Agustí Fernández de Losada, Marta Galceran, Blanca Garcés, Seán Golden, Berta Güell, Julia Lipscomb, Bet Mañé, Ricardo Martínez, Esther Masclans, Óscar Mateos, Sergio Maydeu, Pol Morillas, Diego Muro, Francesco Pasetti, Héctor Sánchez, Reinhard Schweitzer, Antoni Segura, Cristina Serrano, Eduard Soler i Lecha, Alexandra Vidal i Pere Vilanova.

El 2024 serà un any d'urnes i armes. Les eleccions convocades a més de 70 països, que actuaran com un test d'estrès per al sistema democràtic, i l'impacte de la multiplicitat de conflictes, que alimenta la inestabilitat global, definiran un món en plena transició de poder i amb reculades humanitàries i de drets fonamentals.

S'accentua l'erosió de les normes internacionals vigents i augmenta la imprevisibilitat. 2024 comença totalment obert, marcat per un món cada cop més divers i (des)ordenat, definit per aliances i interessos canviants en qüestions com la competició geopolítica, les transicions verda i digital o la seguretat internacional.

Les conseqüències econòmiques de les successives crisis seran més visibles que en anys anteriors: el creixement econòmic serà feble i la frenada xinesa reverberarà en les economies emergents, cada cop més tensionades per l'enduriment de les condicions financeres i la fortaleixa del dòlar.

El 2024 serà un any d'urnes i armes. Un test d'estrès tant per al sistema democràtic com per a la multiplicitat de conflictes que alimenten la inestabilitat global. Seguim davant un món desordenat, convuls i contestat, però, aquesta vegada, qualsevol anàlisi depèn del gran interrogant que suposa l'intens cicle electoral que marcarà l'any vinent. Amb guerres obertes a Ucraïna, Palestina, el Sudan o el Iemen, el món concentra **el nombre més alt de conflictes actius** des del final de la Segona Guerra Mundial. Per això, l'agenda geopolítica dels propers mesos s'anirà teixint a partir de l'impacte mutu entre els diferents conflictes bèl·lics i el veredictes que llancin els més de setanta processos electorals marcats al calendari.

Hi ha eleccions que poden definir guerres. Les conseqüències polítiques de la brutal ofensiva israeliana a Gaza o l'estancament del front de guerra ucraïnès també depenen de la carrera presidencial als Estats Units. Les esquerdes de la unitat transatlàntica i les acusacions de doble moral, cada vegada més categòriques, a les lleialtats d'Occident no són alienes al que s'esdevingui el 5 de novembre de 2024 als Estats Units. Un retorn de Donald Trump a la Casa Blanca modificaria del tot les relacions de força i la posició de Washington en cadascun d'aquests conflictes, des del subministrament d'armament al Govern ucraïnès, al suport a Israel, o la confrontació amb Rússia o la Xina.

Però no solament es tracta del futur de la democràcia estatunidenca: més de 4.000 milions de persones aniran a les urnes en més de setanta països. La Unió Europea (UE), l'Índia, el Pakistan, Indonèsia,

Taiwan, Mèxic, Veneçuela o el Senegal... grans actors amb pes demogràfic o influència geopolítica protagonitzaran un any d'una intensitat electoral sense precedents, que definirà un món en plena transició global de poder i en un clar retrocés humanitari i de drets fonamentals. Tanmateix, tanta concentració d'eleccions no significa més democràcia. Som en temps d'intel·ligència artificial (IA) i d'una sofisticació extrema de la manipulació, factors que amenacen la fiabilitat de les urnes. Els sistemes híbrids guanyen terreny, i està per veure si el cicle electoral del 2024 acaba aprofundint la degradació o bé és un moment de resistència democràtica.

La sensació de desordre no és nova, ni tan sols la seva acceleració. Però cada any s'accentua l'erosió de les normes internacionals vigents i augmenta la imprevisibilitat. El món és cada vegada més descentralitzat, diversificat i multidimensional. Es consolida aquest «ordre múltiple» –tal com Amitav Acharya ho va descriure ja el 2017– perquè tot passa simultàniament. I, tanmateix, seguim davant d'un redisseny del món obert encara perquè aquesta simultaneïtat concentra diferents pugnes en lliça.

1. Més conflictivitat, més impunitat

2023 ha estat un dels anys més conflictius al món des de la fi de la Segona Guerra mundial. En només dotze mesos, la violència política ha augmentat un 27%. Creix en intensitat i en freqüència. La guerra a Gaza ha marcat el final del 2023, amb les més de 17.000 víctimes mortals comptabilitzades fins ara, els advertiments per part de Nacions Unides del risc de col·lapse humanitari i de genocidi de la població palestina atrapada a la Franja, i el torcebraç entre el primer ministre Benjamin Netanyahu i el secretari general de l'ONU, António Guterres, per intentar aconseguir un alto el foc. En aquesta crisi continuada de l'ordre liberal i en plena discussió sobre la validesa del dret internacional, Israel ha assestat un cop profund a la credibilitat de Nacions Unides. El Consell de Seguretat s'ha convertit en un instrument per a la paràlisi; unes tenalles al servei dels interessos de velles potències que han conduït Guterres a admetre públicament la frustració de la impotència. Unes Nacions Unides que, afeblides políticament, s'aferren a la seva acció humanitària sobre el terreny per intentar marcar la diferència entre la vida i la mort. Més de 130 treballadors humanitaris de Nacions Unides han perdut la vida a Gaza des del 7 d'octubre, el nombre més alt de morts entre el seu personal en un conflicte de la seva història.

2023 ha estat un any violent. S'estima que 1 de cada 6 persones al món ha estat exposada a un conflicte els últims dotze mesos. La sensació d'impunitat i de menyspreu per la legislació internacional s'ha agreu-

Figura 1. Deu temes que marcaran l'agenda internacional

Font: Elaboració CIDOB.

jat. No solament a Gaza. L'enquistament de la guerra a Ucraïna; l'expulsió de la població d'origen armeni de l'Alt Karabakh o la successió de cops d'estat viscuts en sis països africans en els darrers trenta-sis mesos informen àmpliament d'aquest moment de «desregulació de l'ús de la força», que s'ha anat forjant durant anys d'erosió de les normes internacionals. I si, en finalitzar el 2023, assistim a la retirada de les tropes internacionals del G-5 Sahel desplegades a Burkina Faso i el Níger, tal com ja va ocórrer l'any anterior amb l'expulsió dels soldats francesos de Mali, el 2024 serà la missió de Nacions Unides al Sudan (UNITAMS) la que haurà d'abandonar el país abans del 29 de febrer. Una retirada que Human Rights Watch ha qualificat d'«abdicació catastròfica» perquè augmenta el risc d'atrocitats i abusos a gran escala en un escenari de guerra civil, neteja ètnica i fam que ja ha provocat més de set milions de desplaçats interns, fent del Sudan el país amb el nombre més alt de desplaçats interns de tot el planeta.

I, tanmateix, el 2024 el combat internacional per posar límits a la impunitat es dotarà de nous instruments. A partir de l'1 de gener, la Convenció Ljubljana – la Haia en matèria de cooperació internacional per a la recerca i la persecució del crim de genocidi, crims de lesa humanitat, crims de guerra i altres crims internacionals podrà ser signada (i ratificada) pels estats membres de Nacions Unides que desitgin adherir-s'hi. És, sens dubte, el tractat més rellevant en l'àmbit de la lluita contra la impunitat per crims internacionals, que facilita la cooperació interestatal pel que fa a la recerca judicial d'aquests crims, garanteix la reparació per a les víctimes, i agilitza

l'extradició. En paral·lel, l'ONU també està elaborant una **Convenció contra els crims contra la humanitat** amb l'objectiu de crear un tractat vinculant de dret internacional, especialment en un context marcat per l'augment d'aquests crims en països com Myanmar, Ucraïna, el Sudan o Etiòpia. Durant la tardor del 2024, l'Assemblea General de Nacions Unides haurà de valorar el progrés de les negociacions. I tot això ocorrerà coincidint amb el **trentè aniversari del genocidi de Ruanda**.

D'altra banda, el març del 2023, la Cort Penal Internacional (CPI) va emetre una ordre d'arrest contra el president rus Vladímir Putin per crims de guerra a Ucraïna, fins ara sense conseqüències. Tanmateix, si el mes de novembre del 2024 Putin decidís assistir a la propera cimera del G-20 al Brasil això suposaria un desafiament per al país amfitrió ja que, a diferència de l'Índia, el Brasil sí que és part de l'Estatut de Roma del 1998, el tractat internacional que va conduir a la creació de la CPI. Si en un principi el president Lula da Silva va assegurar que Putin no seria detingut en cas que acudís a la cimera, **després va matisar** que la decisió recauria sobre la Justícia brasilera i no en el Govern.

Malgrat el pessimisme que pugui generar l'eficàcia d'aquests tractats, els darrers mesos hem vist com, després de l'ofensiva militar àzeri a l'Alt Karabakh, **Armènia va ratificar** l'Estatut de Roma de la CPI el mes de novembre, adquirint així l'estatus de país membre a partir del febrer del 2024. A més, en acabar el 2023, Sud-àfrica, Bangladesh, Bolívia, les Comores i Djibouti van reclamar una investigació de la **Cort Penal Internacional** per crims de guerra, crims contra la humanitat i genocidi a Palestina. Així mateix, el novembre del 2023, les **autoritats judicials franceses** emetien una ordre de detenció internacional contra el president siríà Bashar al-Assad –rehabilitat aquest mateix any amb el seu retorn a la Lliga Àrab, més d'una dècada després de la seva expulsió– i diversos generals sirians per l'ús d'armes químiques contra la població civil de Síria el 2013.

2. La democràcia, a examen

Més de 4.000 milions de persones estan cridades a les urnes a 76 països; gairebé el 51% de la població mundial. Mentre que la majoria de la ciutadania d'aquests països votarà en democràcies plenes o amb imperfeccions, un de cada quatre votants participarà en comicis en règims híbrids i/o autoritaris. Països com Rússia, Tunísia, Algèria, Bielorrússia, Ruanda o l'Iran instrumentalitzaran aquests processos elec-

torals per tractar d'enfortir els lideratges al poder i guanyar legitimitat davant els seus ciutadans, mentre que gairebé l'altra meitat de l'electorat exercirà el seu dret a vot en països que, durant els darrers anys, han mostrat una erosió democràtica o temptacions il·liberals, com ara els Estats Units o l'Índia.

Per la seva banda, el 2023 es tanca amb la presa de possessió de l'«anarcocapitalista» Javier Milei a la presidència argentina, que confirma la profunda crisi dels partits tradicionals i l'auge de les agendes radicals, des de l'agressiu punitivisme penal de Nayib Bukele a El Salvador –que aspira a la reelecció el 2024–, a la irrupció electoral de Renovació Popular al Perú, refundada per l'avui alcalde de Lima, Rafael López Aliaga. Tot plegat, respostes extremes als diferents escenaris de crisi político-econòmica i de seguretat. A Europa, les urnes en van donar una de freda i una de calenta, a finals de 2023, amb la victòria de

Els sistemes híbrids guanyen terreny, i està per veure si el cycle electoral del 2024 acaba aprofundint la degradació o bé és un moment de resistència democràtica. La sensació de desordre no és nova, ni tan sols la seva acceleració.

l'oposició polonesa, d'una banda, i els bons resultats de l'islamòfob Geert Wilders als Països Baixos, de l'altra. Però l'intens cycle electoral del 2024 serà decisiu per saber si es consolida la contestació, la fragmentació i l'auge de l'extremisme polític que han transformat les democràcies a escala global, o bé si el sistema resisteix.

En aquest test democràtic, el vot de les dones i els joves serà clau. Ho van ser a **Polònia**, com a càstig a les polítiques reaccionàries del Partit Llei i Justícia (PiS). **Al Brasil o a Àustria**, per exemple, el suport dels homes a forces d'extrema dreta és 16 punts superior al de les dones. A Mèxic, les presidencials del juny del 2024 triaran, per primer cop a la seva història, una dona com a presidenta del país. **Les dues candidates** són Claudia Sheinbaum, exalcaldessa de la capital i representant del partit governamental d'esquerres, Morena, i Xóchitl Gálvez, en nom d'una coalició opositora del Front Ampli per Mèxic, que agrupa, entre d'altres, el dretà Partit Acció Nacional (PAN), i el Partit Revolucionari Institucional (PRI).

Als Estats Units, la mobilització de **les joventuts d'origen llatí** serà especialment rellevant. Durant els darrers anys, més de 4,7 milions de joves hispans han obtingut el dret de vot i tindran un paper significatiu a estats clau com Nevada o Arizona. Tot i que aquesta cohort tendeix a mostrar una actitud i una inclinació progressistes, la seva perspectiva sobre els partits dominants és complicada: qüestions identitàries, de

discriminació o racisme solen marcar la seva relació tant amb els demòcrates com amb els republicans i rebutgen la identificació política, reforçant així la idea que la polarització als Estats Units és **més evident entre els polítics** que entre els seus votants. Tot i això, la **por a unes eleccions injustes** ha augmentat dramàticament (del 49% l'any 2021 al 61% el 2023). Encara que la desigualtat econòmica continua sent la principal amenaça percebuda (69%) entre els votants estatunidencs, probablement, el major repte en aquesta carrera electoral sigui la presència de Donald Trump, no només perquè el seu futur immediat està en mans dels tribunals sinó també perquè, si la seva candidatura arriba a materialitzar-se, significaria que el Partit Republicà hauria decidit lliurar el seu futur a l'home que va intentar subvertir els resultats electorals de fa quatre anys, i que el mateix comitè del Congrés, que va investigar la presa del Capitoli, el 6 de gener de 2020, va acusar d'insurrecció. A partir del gener començaran les eleccions primàries i els *caucus* estatals. Però, a falta de concretar-se els candidats definitius, la imatge d'un possible duel electoral entre octogenaris es resol, de moment, **segons les enquestes**, a favor de Trump. Mentrestant, la data del judici de l'expresident s'acosta perillosament al *superdimarts* del 5 de març, el dia que tretze estats voten en les primàries republicanes.

Una investigació de *The Guardian*, juntament amb la Universitat de Chicago, afirma que un 5,5% dels estatunidencs, és a dir 14 milions de persones, creuen que l'ús de la força està justificat per restaurar Donald Trump a la presidència; mentre que un 8,9%, uns 23 milions, creuen que la força està justificada per impedir-ho. No es tracta d'una tendència aïllada. El risc d'instabilitat política i de violència vinculada a processos electorals va a l'alça, així ho confirma la **Fundació Kofi-Annan**.

També el futur d'una Unió Europea, que afronta l'hivern amb dues guerres en el seu veïnat, es decidirà a les urnes. A més de les eleccions al Parlament Europeu, que se celebraran entre el 6 i el 9 de juny de 2024, dotze estats membres també tindran comicis. Les eleccions generals a Bèlgica, Portugal o Àustria seran un bon termòmetre per mesurar la força de l'extrema dreta, que aspira a sortir reforçada de les eleccions a l'Eurocambra. Si els comicis del 2019 van determinar el final de la gran coalició que, des dels orígens de la institució, havia garantit als socialdemòcrates i als demòcrates cristians una majoria d'escons al ple d'Estrasburg, ara el gran interrogant rau a saber on quedaran els límits de la dretització de la Unió Europea. Les darreres **projeccions en intenció de vot** mostren resultats importants per al grup Identitat i Democràcia (ID) –llar de partits d'extrema dreta com ara Reagrupament Nacional (RN), de Marine Le Pen, i Alternativa per a Alemanya (AfD)–, que arribaria fins als 87 escons

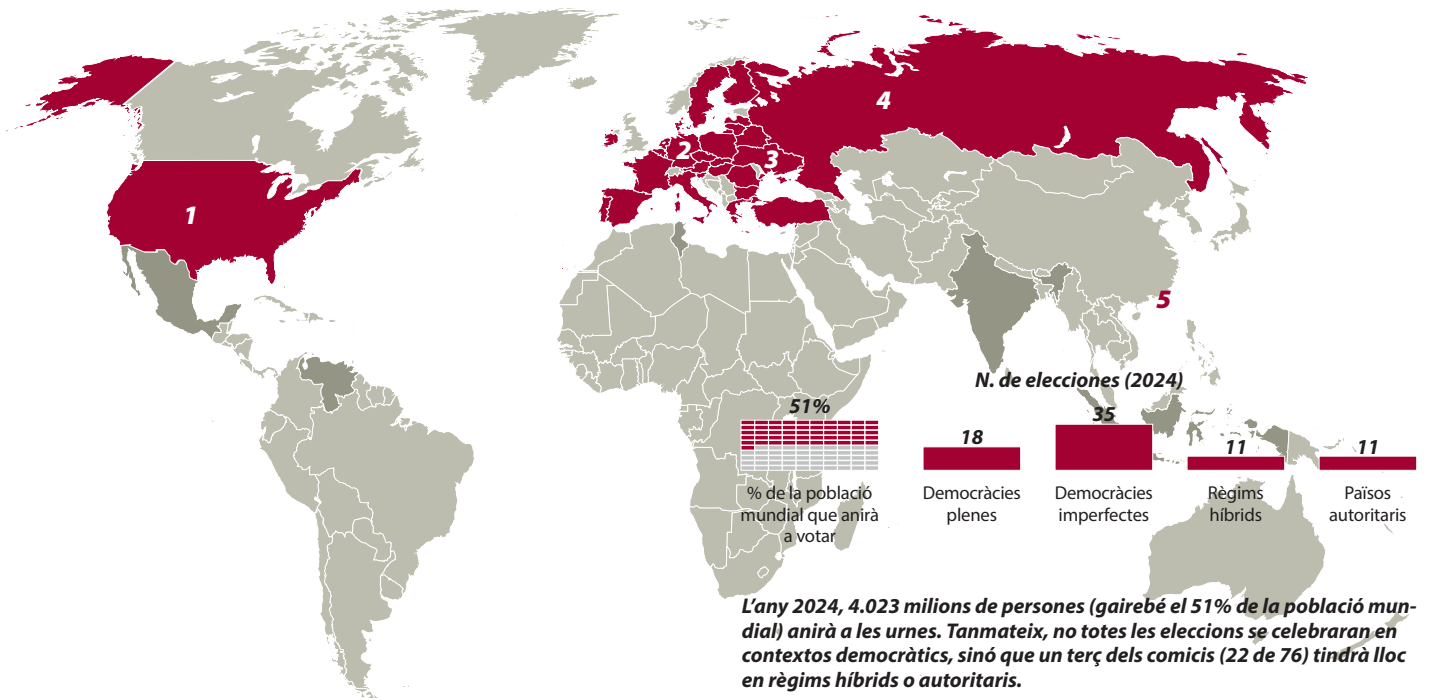
i superaria l'altra família de dreta radical, Conservadors i Reformistes Europeus (CRE), que presideix la primera ministra italiana, Giorgia Meloni, i que passaria dels 66 eurodiputats actuals a 83. No obstant això, tot i la pèrdua d'escons que sofriran les forces tradicionals, el Partit Popular Europeu (PPE) seguirà com **la principal família política de la Unió**. En aquest sentit, el 2024 obre alguns interrogants: estaria disposat el PPE, que presideix el bavarès Manfred Weber, a buscar una possible majoria amb la dreta radical?

Les noves majories a la UE seran crucials per decidir el futur dels compromisos climàtics, la continuïtat de l'ajut a Ucraïna i les urgents reformes institucionals que han de facilitar l'entrada de futurs membres. L'ampliació ha de passar de ser una promesa a ser una realitat, però la UE està cada vegada menys preparada per dur-la a terme. L'any 2024, quatre països candidats a la Unió celebraran eleccions: Bòsnia i Hercegovina, Moldàvia, Macedònia del Nord, i Geòrgia, a més de la incògnita que plana sobre la convocatòria d'eleccions a Ucraïna. Segons la seva constitució, **aquest país hauria de celebrar comicis** el mes de març del 2024. Però, sota la llei marcial, imposada després de la invasió de Rússia el 2022, amb una part de l'electorat reticent a anar a les urnes en plena excepcionalitat, i amb vuit milions de refugiats ucraïnesos fora del país, **Volodímir Zelenski ja va apuntar** al novembre que no era «el moment adequat».

També un **Regne Unit** en plena **crisi política i social** podria **avançar eleccions generals**, previstes per al gener del 2025. Davant l'escenari desafiador per als conservadors que suposa el Partit Laborista, encapçalat per Keir Starmer, l'actual primer ministre, Rishi Sunak, té discreció per triar la data dels comicis. Un altre dels interrogants és, sens dubte, Líbia que, després que el pla de Nacions Unides de celebrar eleccions fos posposat indefinidament el 2021, la incapacitat d'aconseguir un acord entre els membres dels dos governs a l'est i l'oest del país ha tornat a moure la data d'una possible celebració de comicis al 2024.

A l'Àfrica hi ha convocades setze eleccions, tot i que només sis tindran lloc a països considerats com a democràcies. Trenta anys després de les eleccions del 1994 a Sud-àfrica, que van marcar l'inici d'un viatge democràtic dominat des de llavors pel Congrés Nacional Africà (CNA), **el panorama polític comença a canviar**. Les eleccions generals del 2024 poden confirmar l'afebliment del poder i dels suports al CNA, mentre els principals partits de l'oposició busquen aliances per presentar una alternativa. A més, la complicada situació econòmica, unida a altres factors com la corrupció, ha fet créixer la popularitat de partits extremistes.

Figura 2. 2024: l'any electoral més important de la història

ELECCIONS DESTACADES DE 2024

1 ESTATS UNITS SOTA L'ALLARGADA OMBRA DE TRUMP

5 de novembre de 2024
Mentre Joe Biden ja s'ha presentat com a candidat a la reelecció pel Partit Demòcrata, al Partit Republicà continua la pugna pel lideratge entre Donald Trump, Ron DeSantis i Nikki Haley, que es decidirà a principis de març durant el *superdimarts* electoral. Malgrat això, les enquestes assenyalen Trump com el candidat preferit a la Casa Blanca malgrat el seu contenciós amb la justícia.

2 UNIÓ EUROPEA CAP A UNA DRETITZACIÓ DE LA UNIÓ?

6-9 de juny de 2024
Les eleccions al Parlament Europeu decidiran el futur de la Unió en un moment marcat per dues guerres en el seu veïnatge. La principal incògnita serà com de reforçats sortiran d'aquests comicis els partits d'extrema dreta i de dreta radical. El Partit Popular Europeu es preveu que seguirà com a primera força a l'Eurocambra.

3 UCRAÏNA UNES ELECCIONS SOTA LES BOMBES

Pendent de confirmació
Malgrat la invasió russa, la vigent llei marcial i les dificultats logístiques de celebrar comicis en temps de guerra, el president Volodímir Zelenski manté oberta la possibilitat de convocar eleccions el març de 2024. Tot i això, la majoria de la població ucraïnesa considera que els comicis haurien de ser ajornats fins al final de la guerra.

4 RÚSSIA VOTAR SENSE PODER TRIAR

17 de març de 2024
La controvertida reforma constitucional del 2020 permet a Vladímir Putin presentar-se a la reelecció tant l'any 2024 com el 2030. Si bé hi ha pocs dubtes sobre el resultat d'aquests comicis, la consecució d'un tercer mandat per a Putin serà un missatge cap a les elits russes refermant el seu control polític després de l'aixecament del Grup Wagner el juny de 2023.

5 TAIWAN TEST ELECTORAL A L'ESTRET MÉS SENSIBLE DEL PLANETA

13 de gener de 2024
Després de dos mandats consecutius de Tsai Ing-wen, el Partit Democràtic Progressista, confia el seu relleu a l'actual vicepresident, Lai Ching-te, candidat preferit a les enquestes. Després de fracassar en un intent de candidatura conjunta, l'oposició es presenta fragmentada entre Hou You-yi (Kuomintang) i Ko Wen-je (Partit Popular de Taiwan). El resultat marcarà les relacions amb Beijing els pròxims quatre anys.

MÉS ELECCIONS

INDONÈSIA RELLEU AL CAPDAVANT DEL GEGANT EMERGENT D'ÀSIA

14 de febrer de 2024
Després d'esgotar el límit de dos mandats, el popular Joko Widodo abandona la presidència i obre la cursa per la seva successió.

ÍNDIA UN NOU ASSALT PER A LA DEMOCRÀCIA ÍNDIA

Data per confirmar
Narendra Modi aspira al seu tercer mandat per a culminar el seu projecte nacionalista hindú enfront d'una oposició més unida que mai.

MÈXIC ENTRE EL CONTINUISME I LA FRAGMENTACIÓ

2 de juny de 2024
El país anirà a les urnes per escollir a la primera dona presidenta: Claudia Sheinbaum, candidata de Morena, o Xóchitl Gálvez, representant de l'oposició.

TUNÍSIA CONTINUARÀ LA DERIVA AUTORITÀRIA?

Data per confirmar
Seran les primeres eleccions després de l'autocop d'estat de Kaïs Saïed que va posar fi a la transició democràtica del país el 2021.

VENEÇUELA MOVIMENTS DE FONS A VENEÇUELA

Data per confirmar
La victòria contundent de Maria Corina Machado a les primàries de l'oposició, i a qui el Govern va inhabilitar al juny, exposa al règim a majors pressions internes i externes.

Font: Elaboració CIDOB a partir de dades del Banco Mundial (2023) i Economist Intelligence Unit (2023) Índex de Democràcia.

També a l'Índia l'oposició es presenta més unida que mai davant d'un Narendra Modi que aspira a renovar un tercer mandat a la primavera. Servint-se del nacionalisme, la polarització i la desinformació, Modi exhibirà els èxits econòmics i geopolítics del país que el 2023 va superar la Xina com el més poblat del món.

Finalment, està per veure quin grau de participació podrà tenir l'oposició veneçolana a les eleccions presidencials pactades per Nicolás Maduro per a la segona meitat de l'any. De moment, el panorama intern s'ha enrairat encara més amb la intensificació del **conflicte territorial amb Guyana** i la mobilització de l'exèrcit.

3. De la saturació informativa a la desconexió social

Ens trobem davant unes societats cada vegada més cansades; aclaparades per la saturació de continguts, i exhaustes per la velocitat dels canvis que han de digerir. La incertesa política i electoral i la multiplicitat de conflictes que marcaran el 2024 alimentaran encara més el desfasament entre societat, institucions i partits polítics.

La incertesa política i electoral i la multiplicitat de conflictes que marcaran el 2024 alimentaran encara més el desfasament entre societat, institucions i partits polítics.

La quantitat de persones que **declara «evitar» les notícies** continua prop de màxims històrics, i és especialment visible a Grècia (57%), Bulgària (57%), l'Argentina (46%) o el Regne Unit (41%). Les raons principals? La repetició excessiva d'algunes informacions i el pes emocional que poden suposar per a la salut mental de la població. En concret, aquesta fatiga apunta, segons el **Reuters Institute**, a qüestions com ara la guerra a Ucraïna (39%), la política nacional (38%) i a notícies relacionades amb la justícia social (31%) amb alts nivells de politització i polarització. Els ressos de la pandèmia de la COVID-19, les imatges de violència bèl·lica i el seu impacte econòmic sobre unes condicions de vida cada vegada més adverses per a la població han amplificat aquesta tendència a la desconexió social, agreujada pel sentiment de solitud, i la polarització.

Tanmateix, aquesta reducció del consum periodístic s'ha produït en paral·lel a un major ús de xarxes socials: les noves generacions, per exemple, cada vegada presten més atenció a *influencers* que a periodistes. Al seu torn, creix la fragmentació de les xarxes socials. La migració d'usuaris cap a Instagram o TikTok també ha alterat la manera de consumir actualitat, amb una prioritització del contingut d'oci en comptes de l'informatiu.

Però no es tracta solament d'una renúncia voluntària a la informació, sinó que aquesta tendència a la desconexió també ha portat a una reducció de la participació social i dels debats a les xarxes. Res a veure a com es van viure les primaveres àrabs, la mobilització del Me Too o el Black Lives Matter. Gairebé la meitat dels usuaris de xarxes socials obertes (47%) ja no participa ni reacciona a les notícies. Però, a més, la desconexió informativa també està vinculada a la desconexió política i a les transformacions socials que han alterat clarament els comportaments electorals. Els canvis demogràfics relacionats amb l'ús de la tecnologia i el context de volatilitat permanent també s'han traduït en una menor fidelització del vot, i això ha contribuït a la crisi dels partits tradicionals. L'element identitari de pertinença a un partit ha mutat entre els més joves. La identificació es construeix des del posicionament en qüestions com el canvi climàtic, la immigració, el racisme, els drets de les dones o el col·lectiu LGBTI+ o, fins i tot, **el conflicte d'Israel i Palestina**.

En aquest sentit, el 65% dels adults estatunidencs declara que se sent esgotat, sempre o amb freqüència, quan pensa en política. **Segons el Pew Research**

Center, sis de cada deu estatunidencs en edat de votar admet tenir molt poca o cap confiança en el futur del sistema polític del seu país. I aquest descontentament s'estén a les tres branques del govern, als líders polítics actuals, i als

candidats a càrrecs públics. Quan se'ls demana que resumeixin els seus sentiments sobre la política en una sola paraula, el 79% es mostra negatiu o crític. Les més repetides són els adjectius *divisiva*, *corrupta*, *caòtica* o *polaritzada*, i lamenten la sobreexposició mediàtica dels conflictes entre republicans i demòcrates, com també la poca atenció prestada «als problemes importants que enfronta el país». La paradoxa, tanmateix, és que aquest descontentament ha coincidit, els darrers anys, amb nivells històricament alts de participació electoral. El dubte és si es repetiran en les presidencials del novembre vinent, especialment quan coincideixen amb un altre element de desafecció generacional com és la **gerontocràcia**. El 2023 la mitjana d'edat dels líders mundials era de 62 anys. Per als joves, els partits polítics tradicionals han estat incapaços d'articular una forma de comunicació directa, la qual cosa ha augmentat la sensació de desconexió entre societat, polítics i institucions. En aquest context, una reedició de la confrontació Biden-Trump el 2024 emfatitzaria l'extrema polarització entre republicans i demòcrates en un cicle electoral considerat de risc. El dret a l'avortament i la seguretat continuen sent punts forts de mobilització per als votants.

Tanmateix, la desconexió també pot ser forçada i, en aquest cas, el bloqueig informatiu esdevé una arma de repressió i censura de la llibertat d'expressió. **L'Iran, l'Índia i el Pakistan** van ser els països amb més restriccions a l'accés d'Internet durant la primera meitat del 2023, i tots tres celebraran eleccions el 2024. Amb l'auge i la consolidació de la IA, la desinformació serà un dels reptes addicionals d'aquest *superany* electoral, ja que el seu ràpid progrés, especialment en l'àmbit generatiu, pot projectar una ombra encara més gran sobre la confiança en la informació i en els processos electorals. El perfeccionament dels *deepfakes*, la ràpida i senzilla creació d'imatges, textos, àudios o propaganda a través d'IA i la dependència creixent de les xarxes socials per consultar i informar-se de la realitat representen un brou de cultiu per a la desinformació en un moment en el qual encara no existeix un control efectiu d'aquestes tecnologies. Potser per això la paraula de l'any el 2023 segons *el Merriam-Webster Dictionary* és «*autèntic*». Amb el preludi d'aquella *postveritat* del 2016, la capacitat tecnològica actual de manipular la realitat no té precedents, des de l'autenticitat d'una imatge a la redacció d'un treball acadèmic. Tant és així que, **més de la meitat dels usuaris** de xarxes socials (56%) dubten sobre la seva pròpia capacitat de poder discernir allò que és fals de la realitat en les notícies d'Internet.

4. Intel·ligència artificial: explosió i regulació

El 2023 va ser l'any de la irrupció de la intel·ligència artificial generativa; l'any de la presentació en societat del ChatGPT que, al gener, només dos mesos després del seu llançament, ja comptava amb 100 milions d'usuaris, i a l'agost va arribar als 180 milions. Però, la revolució també va comportar una nova consciència dels riscos, l'acceleració i la transformació que suposa una tecnologia que aspira a comparar-se amb la intel·ligència humana, o fins i tot a millorar-la o superar-la. Per això el 2024 serà un any fonamental per a la regulació de la IA. Les bases ja estan posades i només cal repassar les diferents iniciatives en marxa. La més ambiciosa és la de la Unió Europea, que està decidida a convertir-se en la primera regió del món que es dota d'**una llei integral per regular la intel·ligència artificial**, i a liderar normativament aquest salt endavant. La UE ha optat per categoritzar els riscos (inacceptables, elevats, limitats o mínims) que suposa l'ús de sistemes d'IA i obligarà a dur a terme una «avaluació d'impacte sobre els drets fonamentals» abans que un sistema d'IA d'«alt risc» pugui sortir al mercat. L'acord aconseguit el 7 de desembre es ratificarà

durant el primer trimestre del 2024 i donarà pas a un període de dos anys fins a la seva implementació total el 2026.

Ja gairebé en temps de descompte també, el G-7 va adoptar, l'1 de desembre de 2023, **una guia internacional per a desenvolupadors i usuaris de la intel·ligència artificial**, especialment per a la IA generativa, que esmenta la necessitat d'introduir mesures per gestionar la desinformació, considerada un dels principals riscos pels líders del G-7 pel seu impacte en la manipulació de l'opinió pública a les portes d'un any de sobreexcitació electoral global.

Però el debat de la governança i la carrera geopolítica per liderar la innovació tecnològica van de bracet, i, a diferència de la UE, en el cas dels Estats Units i la Xina això significa, a més, el desenvolupament de la seva aplicació militar, en què tots dos països busquen afermar el seu lideratge. En aquest sentit, la primera cimera mundial sobre seguretat de la IA, convocada pel primer ministre britànic, Rishi Sunak, es va convertir en el punt de trobada dels grans poders globals

Amb l'auge i la consolidació de la IA, la desinformació serà un dels reptes addicionals d'aquest *superany* electoral, ja que el seu ràpid progrés, especialment en l'àmbit generatiu, pot projectar una ombra encara més gran sobre la confiança en la informació i en els processos electorals.

—públics i privats; tecnoautoritaris o oberts— amb l'intent de regular o influir en els debats en curs sobre regularització. La cimera tindrà una segona edició a Seul i una tercera a París, totes dues el 2024. De moment, deixa sobre la taula la «**Declaració Bletchley**», signada per 28 països, que recull un compromís per abordar les principals amenaces de la intel·ligència artificial, un acord per examinar els models d'IA d'empreses tecnològiques abans del seu llançament, i un pacte per establir un pànel global d'experts sobre intel·ligència artificial, inspirat en el Pànel Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC, per les seves sigles en anglès) de les Nacions Unides. A més, a l'ambaixada dels Estats Units a Londres, 31 països van signar, en paral·lel, una declaració (no vinculant) per **establir límits a l'ús militar de la IA**. Per la seva banda, la Xina continua avançant cap al seu objectiu d'aconseguir un 70% d'autosuficiència en tecnologia crítica per al 2025, mentre va augmentant clarament la seva presència en els principals organismes internacionals d'estandardització relacionats amb la tecnologia.

A tota aquesta hiperactivitat normativa, s'hi sumará, durant la Cimera del Futur que organitzarà Nacions Unides el setembre del 2024, l'adopció d'un **Pacte digital mundial**. Aquest pacte suposarà la creació d'un marc de cooperació multiactor i multisectorial entre governs, empreses privades i societat civil, que hauria d'establir unes regles comunes que guiïn el desenvolupament digital en el futur. L'aplicació dels drets humans a Internet, la regulació de la IA i la inclusió digital seran alguns dels temes principals a discutir.

Aquesta necessitat de regular la intel·ligència artificial es veurà accentuada també, en els propers mesos, per una democratització creixent de les eines d'IA, la qual cosa comportarà una major integració en diferents sectors professionals. El focus en una IA responsable s'intensificarà a escala local (més ciutats desplegaran estratègies o marcs reguladors de la IA), nacional i transnacional. I és que, a mesura que la intel·ligència artificial adquireix un paper més important en la presa de decisions a tota la societat, la seguretat, la confiabilitat, l'equitat i la responsabilitat es-

En aquest context d'escàs marge monetari i fiscal, el coixí per esmorteir una altra crisi és molt reduït, cosa que pot exacerbar la volatilitat i el nerviosisme dels mercats davant episodis d'incertesa.

devenen fonamentals. L'informe anual de **McKinsey** sobre l'ús d'eines d'IA generativa assenyala que un terç de les empreses enquestades han començat a utilitzar aquest tipus de programes. El sector tecnològic i de comunicacions (40%), com també el financer (38%) i el legal (36%), es troben al capdavant en el seu ús i aplicació. Tanmateix, l'informe esmentat també assenyala que justament els sectors laborals que depenen en major manera del coneixement dels seus equips humans seran els que experimentaran un impacte més disruptiu d'aquestes tecnologies —si aquest impacte serà positiu o negatiu és encara incert. A diferència d'altres revolucions que han transformat el mercat laboral, són els anomenats **treballadors de coll blanc** els que poden sentir-se més vulnerables davant la IA generativa. En canvi, un estudi del **Banc Central Europeu** assegura que la intel·ligència artificial no està suplantant els treballadors, però sí que n'està reduint lleugerament els sous, en especial en ocupacions considerades de qualificació baixa i mitjana, més exposades a les eines d'automatització, i, sobretot, entre les **dones**.

En el marc d'aquesta acceleració reguladora de la revolució digital, el 2024 també serà l'any en què la Unió Europea desplegarà, amb tot el seu potencial, la nova legislació de serveis i mercats digitals per fixar límits i obligacions al poder monopolístic de les grans plata-

formes i a la seva responsabilitat davant la propagació algorítmica de desinformació i contingut nociu. A partir de l'1 de gener, les **Big Tech** fan front a l'imperatiu de complir aquestes regulacions, amb moltes potencials per incompliment que arriben fins al 6% de la facturació global, segons la Llei de Servies Digitals (DSA, per les seves sigles en anglès), i entre el 10% i el 20% de la facturació mundial segons la Llei de Mercats Digitals (DMA, per les seves sigles en anglès). També augmentarà durant el 2024 el flux de dades internacionals, en particular les transferències entre la UE i els Estats Units, en virtut del nou Marc de privacitat de dades aprovat el juliol del 2023. Així mateix, veurem un nou escrutini per part d'ONG i grups de defensa dels drets digitals per determinar la legalitat i el respecte a la privacitat individual en aquests intercanvis.

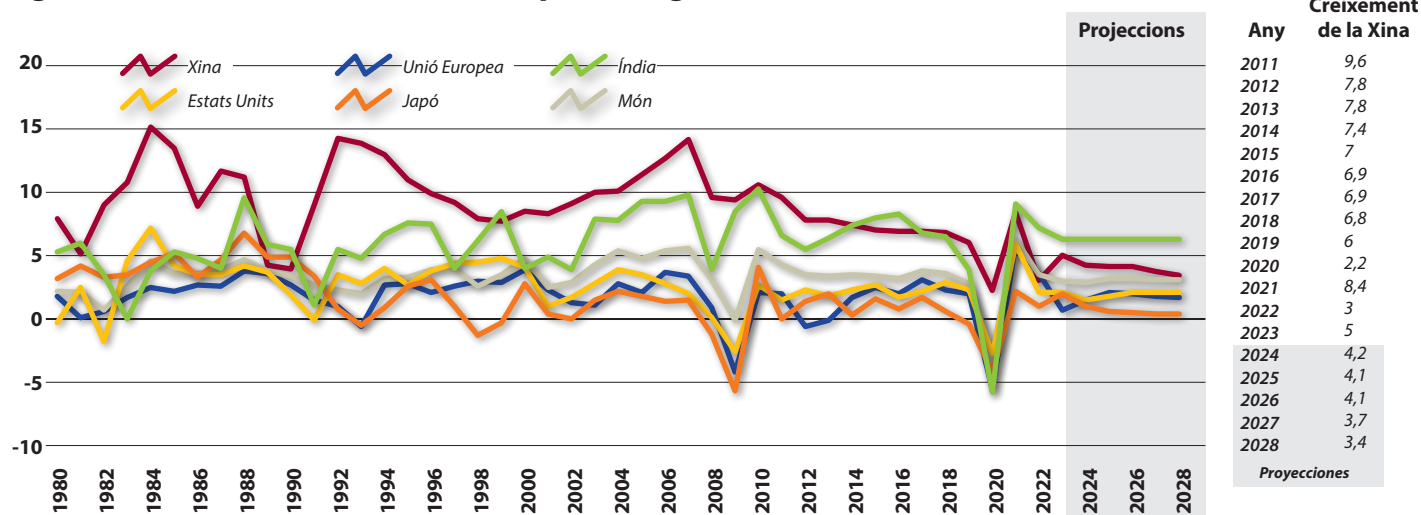
5. Ressaca econòmica i sostenibilitat del deute

En el decurs del 2024 seran més visibles les conseqüències econòmiques de la successió de crisis experimentades durant els darrers anys, especialment l'impacte de l'augment dels tipus d'interès per fer front al repunt més gran de la inflació en 40 anys després de la crisi energètica del 2022. Tanmateix, l'enduriment de les condicions de finançament limitaran la política fiscal després del ràpid augment de l'endeutament per fer front als impactes de la COVID-19 i de la guerra a Ucraïna.

En aquest context, el creixement serà feble. El **Fons Monetari Internacional** (FMI) no espera que la inflació se situï en l'objectiu de la majoria de bancs centrals fins al 2025, la qual cosa augura uns tipus d'interès elevats durant un llarg període de temps, sobretot si el preu del petroli es torna a tensionar en un context d'incertesa geopolítica elevada. La previsió de creixement de l'FMI per a 2024 és del 2,9%, una taxa molt similar a l'estimada per al 2023 i inferior a les taxes de creixement prepandèmia.

No obstant, el refredament serà desigual per economies. Els Estats Units semblen haver evitat la recessió gràcies a la fortalesa del seu mercat laboral i als estímuls fiscals, per la qual cosa s'enfrontaria a un aterratge suau. En aquest país, les polítiques de relocalització industrial, com la **Inflation Reduction Act**, els **beneficis empresarials rècord** postcovid i l'extraordinària pèrdua de poder adquisitiu causada per la inflació han estat alguns dels ingredients que expliquen la **revifalla del moviment sindical** estatunidenc, sense precedents des dels anys setanta. El seu **èxit** pot ser contagiós a altres sectors i economies amb mercats laborals tensionats. Així, el 2024, el des-

Figura 3. Creixement anual del PIB real (percentatge, 1980-2028*)

*Projeccions

Font: Elaboració CIDOB a partir de les dades del Fons Monetari Internacional (2023) *World Economic Outlook 2023*.

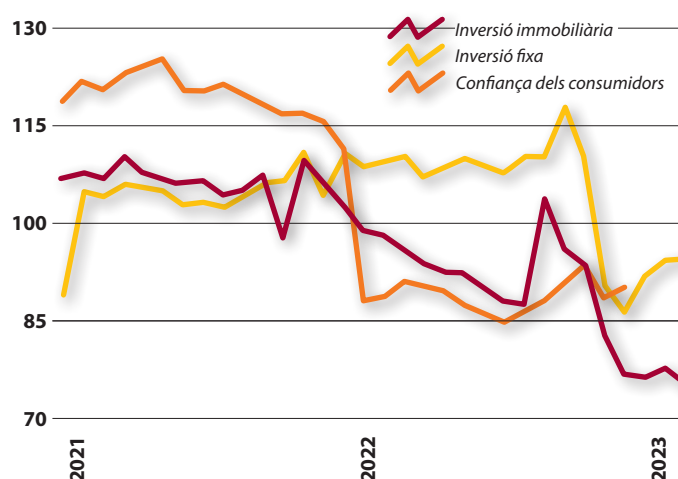
cens de la inflació i l'alça dels salaris podria proveir d'un cert alleujament econòmic.

A la Unió Europea hi haurà un major escrutini dels comptes públics, en especial de països amb un menor marge financer com ara Itàlia, després del ràpid augment de l'endeutament per fer front a la pandèmia i l'impacte de la guerra a Ucraïna, a causa de les condicions de finançament i l'entrada en vigor de la **reforma de les regles fiscals**. La «disciplina fiscal» estarà també molt present en la negociació del nou marc pressupostari de la Unió (MFE, per les seves sigles en anglès), on confrontarà els seus majors desitjos (suport a Ucraïna, suport a la **política industrial**, la transició verda i l'augment de les partides per a defensa, migració o el **Global Gateway**) amb la realitat (falta de recursos i d'acord per ampliar-los). L'adopció de l'**Estratègia europea de seguretat econòmica** i el resultat de la recerca antidúmping contra les subvencions xineses al vehicle elèctric determinaran en bona part si, en el front econòmic, la UE opta per alinear-se amb els Estats Units en la seva competició estratègica amb la Xina, o intenta mostrar-se com el paladí d'una globalització reformada.

També caldrà seguir de prop l'evolució d'una Xina que s'enfronta al seu menor creixement econòmic en 35 anys, exceptuant l'etapa de la COVID-19, il·lustrat pels seus desequilibris, especialment pel que fa a una excessiva acumulació de deute i a la seva dependència del sector immobiliari. El canvi de les regles de la globalització impulsades per la competència estratègica dels Estats Units il·lustrarà també les seves exportacions i capacitat d'atreure capital en un context en el qual el lideratge xinès prioritza la seguretat econòmica al creixement. Amb una demografia adversa, el país encara no ha aconseguit erigir el consum intern com a motor de creixement.

Per la seva banda, els països emergents sentiran amb força la **frenada xinesa**, especialment els que en tinguin una major dependència comercial i financera. L'èxit en termes de volum d'inversió de la Iniciativa de la Franja i la Ruta s'ha vist enfosquit pels **problemes en la devolució de fins al 60% dels préstecs**, cosa que, unida a les crítiques, ha portat Xi Jinping a anunciar una **nova etapa d'inversions** amb projectes més petits. L'any 2024, el nou paper de la Xina com a **prestador d'última instància** i la seva participació en els **processos de reestructuració de deute** de països en dificultats tindran una importància creixent en com és percebuda i en la seva influència geoeconòmica sobre el Sud Global.

Figura 4. Inversió nominal i confiança dels consumidors a la Xina

Font: Elaboració CIDOB a partir del Fons Monetari Internacional (2023) *World Economic Outlook 2023*, elaborat amb dades de l'Oficina d'Estadística de la República Popular de la Xina, Haver Analytics, i càlculs dels seus propis economistes.

L'Oficina d'Estadística de la Xina publica l'índex de confiança dels consumidors a partir de 700 enquestes realitzades a individus majors de 15 anys de 20 ciutats del país, i està compost per dos subíndexs: les expectatives dels consumidors i el seu índex de satisfacció. Oscil·la entre 200 i 0, i per sobre de 100, reflecteix una percepció optimista.

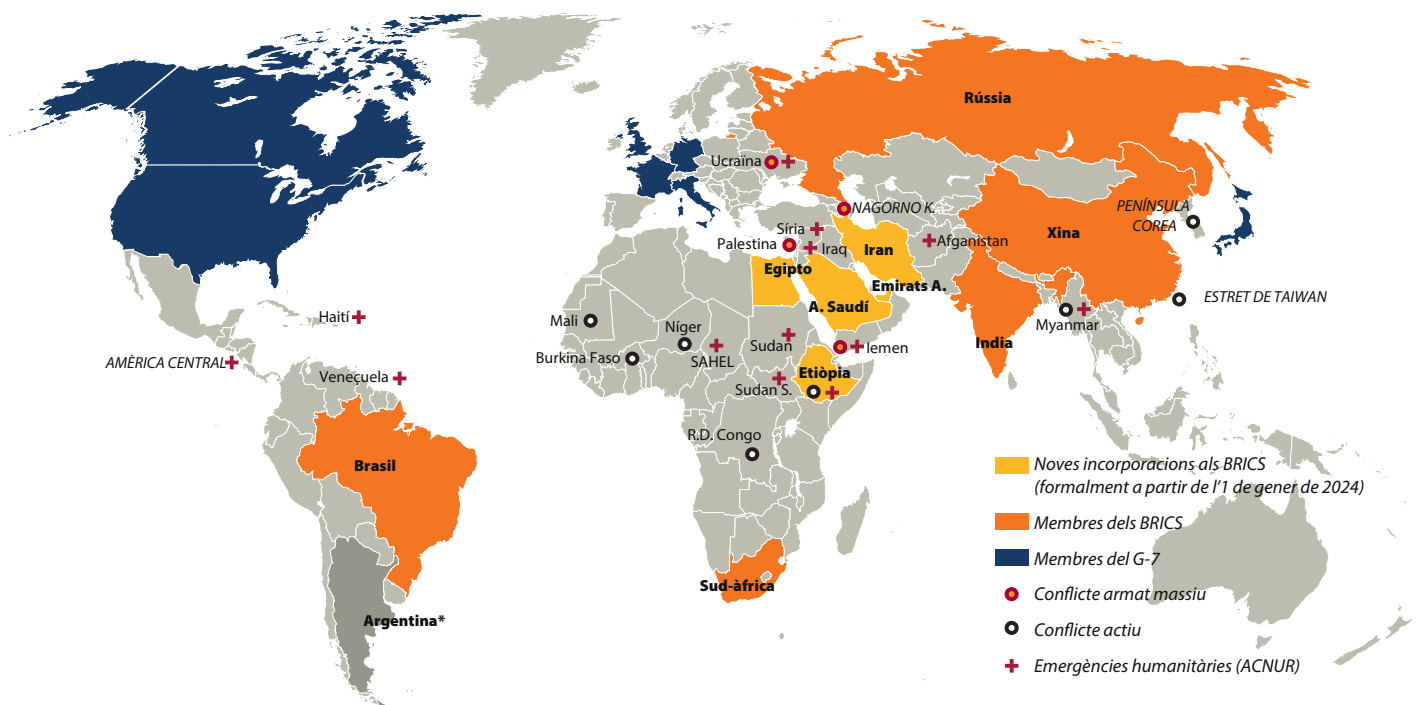
I és que un nombre elevat de països emergents es troben en una **delicada situació fiscal** que, en un context de ràpid tensionament de les condicions financeres i de fortalesa del dòlar, agreuja també la seva **vulnerabilitat externa**. Encara que alguns països com ara **Mèxic, el Vietnam o el Marroc** s'estan aprofitant de la reconfiguració del comerç i de les cadenes de valor (*nearshoring*), la majoria dels emergents es poden veure perjudicats per un escenari d'una més gran **fragmentació econòmica**. Segons l'**Organització Mundial del Comerç (OMC)**, el comerç de béns entre dos blocs geopolítics hipotètics —basats en els patrons de votació a l'ONU— ha crescut entre un 4% i un 6% més a poc a poc que el comerç dins d'aquests blocs des de la invasió d'Ucraïna.

En aquest context d'escàs marge monetari i fiscal, el coixí per esmoreir una altra crisi és molt reduït, cosa que pot exacerbar la volatilitat i el nerviosisme dels mercats davant episodis d'incertesa. El principal focus d'atenció pot passar d'Ucraïna a l'**Orient Mitjà**, ja que els xocs en l'àmbit del petroli es transmeten a l'economia de manera més àmplia que els del gas natural. Això podria afectar, directament, **la UE i Espanya**, especialment dependents perquè importen més del 90% del petroli que consumeixen. A més, les **reserves estratègiques de cru** als Estats Units es troben en mínims equivalents als de 1983, i els pocs països amb marge per incrementar-ne la producció (l'Aràbia Saudita, els Emirats Àrabs Units i Rússia) pot ser que no estiguin disposats a fer-ho sense concessions polítiques significatives.

6. Sud(s) i Nord(s)

Si al **nostre exercici per al 2023** anunciàvem la consolidació del Sud Global com a espai de confrontació i lideratge, i apuntàvem la presència estratègica de l'Índia, Turquia, l'Aràbia Saudita o el Brasil, el 2024 aquesta reconfiguració anirà encara més enllà. Les contradiccions i les fragmentacions d'aquesta lògica dicotòmica Nord-Sud quedaran més exposades que mai. El Sud Global s'ha consolidat com un actor clau en la contestació a l'Occident sota lògiques antiimperialistes o de doble moral. La imatge més simbòlica d'aquest moment d'expansió geopolítica la veurem l'octubre del 2024 a Rússia, quan els BRICS s'hi reunixin per formalitzar-ne l'ampliació. El Brasil, Rússia, l'Índia, la Xina i Sud-àfrica sumen al seu club l'Aràbia Saudita, Egipte, els Emirats Àrabs Units, Etiòpia i l'Iran. Junts suposen el 46% de la població mundial, un 29% del PIB global, i inclouen dos dels tres productors de petroli més grans del món. D'aquesta manera, els BRICS obtindran una veu encara més potent, tot i que inevitablement també és possible que integrin més contradiccions internes i agendes pròpies. Així, l'elecció del nou president de l'Argentina, Javier Milei, que ha confirmat la seva decisió de **no unir-se als BRICS**, també alimenta la idea d'aquest xoc d'agendes i interessos al Sud Global: l'Aràbia Saudita i l'Iran són competidors per la influència estratègica al golf Pèrsic; l'Índia i la Xina tenen les seves pròpies disputes frontereres a l'Himàlaia... **El Sud Global** continuarà guanyant influència, però també heterogeneïtat. Més enllà d'una

Figura 5. L'expansió dels BRICS el 2024: cap a zones més conflictives?

Si bé l'Argentina va anunciar inicialment la seva incorporació als BRICS, el desembre de 2023, el nou Govern de Javier Milei va desdir-se d'aquest compromís.

Font: Elaboració CIDOB a partir de dades d'ACNUR (n.d.) «Emergències humanitàries»

retòrica postcolonial compartida, la seva acció és molt diversa. **El Sud Global és multiregional i multidimensional** i està compost per règims polítics diferents. Però també és l'espai geogràfic on es consoliden els fluxos comercials globals a conseqüència de la reglobalització. El darrer **informe anual de l'OMC** confirma que, tot i que les economies avançades continuen sent actors clau del comerç mundial, ja no són dominants. A més, si durant el 2023 parlàvem de **l'acceleració geopolítica dels altres** amb l'Índia com a símbol d'aquest lideratge potencial del Sud Global, el 2024 serà l'Amèrica Llatina qui mirarà d'adoptar un paper protagonista. El Brasil serà el país amfitrió del G-20, mentre que el Perú acollirà la Cimera de Cooperació Econòmica a l'Àsia-Pacífic (APEC).

I en aquesta superació de dicotomies, també el Nord Global pot sofrir una fractura interna profunda si es confirma el retorn de Donald Trump a la Casa Blanca. La distància transatlàntica s'ha imposat com el nou marc d'unes relacions amb més càrrega transaccional que d'aliança tradicional. El desacord entre Washington i Brussel·les es materialitzarà durant el 2024 quan els Estats Units demanin a la Unió Europea augmentar la seva contribució al Govern de Volodímir Zelensky, i la mateixa lògica de divisions internes entre socis comunitaris ho impedeixi. Especialment tibant serà el segon semestre del 2024, quan Hongria —el país més reticent de la UE respecte l'ajut militar i la futura adhesió d'Ucraïna— assumeixi la presidència rotatòria de la Unió. Serà també paradoxal que aquesta bretxa al Nord Global s'eixampli per la guerra d'Ucraïna. Precisament, el 2023, la invasió russa va ser el morter que va cimentar la unitat transatlàntica, i que va confrontar la UE i els Estats Units amb els límits de la seva capacitat d'influència davant un Sud Global que qüestionava la doble moral d'Occident. El 2024, en canvi, la guerra d'Ucraïna pot ampliar la distància entre Washington i Brussel·les.

Malgrat aquesta lògica de confrontació, la miopia geopolítica del binarisme es troba cada cop més fora de lloc. I, tanmateix, costa de superar. El fet que els Estats Units i la Unió Europea continuïn plantejant-se la seva relació amb l'Amèrica Llatina només com a espai d'explotació de recursos i de disputa geopolítica amb la Xina és part d'aquesta miopia. De moment, el fracàs reiterat de les negociacions per a un acord UE-Mercosur allunyen una vegada més el somni sud-americà de poder reforçar la seva presència comercial al mercat únic europeu. Les negociacions es reprendran durant el primer semestre del 2024, després que el Paraguai prengui el relleu del Brasil a la presidència del Mercosur.

7. Retrocés en matèria de compromisos internacionals

El 2023 deixa la cooperació internacional a la corda fluixa. Amb un llenguatge cada vegada més contundent, António Guterres declarava que el món «lamentablement ha descarrilat» pel que fa a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), que l'any 2023 van arribar a l'equador de la seva implementació. El 2024 ha de demostrar si la comunitat internacional encara és capaç i vol consensuar respostes coordinades a problemes globals compartits, a través d'òrgans de governança col·lectiva. No serà fàcil. Som davant d'una acceleració de la crisi ecològica, davant d'un rècord de migracions i desplaçaments forçosos, així com davant d'una clara involució de l'agenda per a la igualtat de gènere.

Segons les projeccions de l'Agència Internacional de l'Energia (AIE) i basant-se únicament en la configuració de les polítiques actuals, la demanda mundial

El 2024 ha de demostrar si la comunitat internacional encara és capaç i vol consensuar respostes coordinades a problemes globals compartits, a través d'òrgans de governança col·lectiva.

de petroli, carbó i gas natural arribaria, per primera vegada, al seu punt màxim abans de finalitzar aquesta dècada (**World Energy Outlook 2023**). A curt termini, els **països productors de combustibles fòssils ignoren les alertes climàtiques** i planegen augmentar l'extracció de carbó, petroli i gas. L'elecció d'un Estat petrolier, els Emirats Àrabs Units, com a amfitrió d'una cimera climàtica, i el nomenament d'un **executiu del sector dels combustibles fòssils**, per presidir-la, ja eren, si més no, un mal auguri.

I, no obstant això, la COP28 de Dubai ha estat la primera que ha aconseguit treure un text que reconeix explícitament la necessitat de «deixar enrere» els combustibles fòssils: el petroli, el carbó i el gas, com a principals responsables de la crisi climàtica. Si bé l'acord final ha estat celebrat com a històric per fer referència a aquesta necessitat d'iniciar una transició (*transitioning away from* en anglès) per garantir unes emissions zero netes el 2050, el grau d'ambició demostrat no és suficient per complir els objectius del Acord de París. Així mateix, si bé la creació d'un Fons de Pèrdues i Danys per compensar els països més afectats pel canvi climàtic també és un pas positiu, la recaptació inicial de 700 milions de dòlars queda molt per sota del que és necessari. Cada any els països en desenvolupament fan front a **400.000 milions de dòlars** de pèrdues vinculades a l'acció climàtica.

En aquest context, no solament correm el risc d'empitjorar els impactes climàtics, sinó que també veurem emergir, encara amb més força, tensions socials i polítiques entre governs i societats per l'explotació dels recursos. Així, a Europa hi ha una insatisfacció creixent respecte les polítiques de transició climàtica de la Unió, i el possible ascens de les forces euroescèptiques i de la dreta radical a les eleccions al Parlament Europeu del juny del 2024 pot augmentar encara més aquesta pressió. La hiperactivitat reguladora en qüestions climàtiques i industrials està augmentant la politització d'aquest tema, i atiant el malestar social en alguns estats membres. Itàlia, Polònia, els Països Baixos i certs sectors d'Alemanya, especialment del partit d'extrema dreta Alternativa per a Alemanya (AfD), estan intentant limitar les ambicions de la UE en matèria climàtica. L'arribada del nou Govern suec, secundat per la dreta radical, ha frenat de cop els compromisos climàtics que liderava un dels països de la UE que més ha contribuït a les polítiques mediambientals comunitàries. Un retorn de Donald Trump a la Casa Blanca també faria trontollar de nou alguns dels limitats avenços domèstics i internacionals en aquest àmbit.

Segons una enquesta duta a terme per Ipsos, tot i que una gran part de les llars europees continuen donant prioritat al medi ambient davant del creixement econòmic, aquesta proporció es mostra en declivi: si el 2019 un 53% de les llars preferien la protecció del medi ambient, al 2022 aquesta xifra s'havia reduït cinc punts tot i l'impacte evident dels fenòmens climàtics. Tanmateix, aquesta tendència de «no al meu pati del darrere» no es limita a Europa. A finals del 2023, hem vist la **resistència dels panamenys** contra l'ampliació de contractes de mineria. Alguns experts parlen de «xoc d'ambientalismes» per referir-se a la confrontació que sorgeix entre qui vol protegir els recursos naturals del seu país i el deteriorament dels ecosistemes, i els interessos dels governs que busquen recursos per alimentar la seva transició energètica. El mateix pot passar a la Unió Europea. A principis del 2024 entrarà en vigor la Llei de Matèries Primes Crítiques, que vol garantir el subministrament de níquel, liti, magnesi i altres materials essencials per a la transició verda i les indústries estratègiques; vitals per als cotxes elèctrics i les energies renovables, els equips militars i els sistemes aeroespacials, com també per als ordinadors i els telèfons mòbils. I, en aquest context, la UE preveu **reviure la mineria** al continent. Una decisió que pot mobilitzar protestes ecologistes a la Unió en el decurs dels propers mesos.

També al 2024 s'espera que els estats membres de l'ONU arribin a un acord global per acabar amb la **contaminació per plàstics**. Serà un tractat internacional, jurídicament vinculant, considerat com el pacte mediambiental multilateral més important des de l'Acord de París, i que fixarà un pla d'actuació fins al 2040.

Però les polítiques de gènere i les polítiques migratòries són les que estan més exposades a aquesta onada radical que ha transformat les agendes governamentals, sobretot, a la Unió Europea i a l'Amèrica Llatina. Si bé és cert que, durant el 2023, la igualtat de gènere **s'ha recuperat a nivells previs a la pandèmia**, la velocitat de progrés s'ha desaccelerat. A aquest ritme, es necessitaran 131 anys per aconseguir la plena paritat. Si bé la proporció de dones contractades per a llocs de lideratge ha augmentat de manera constant aproximadament un 1% anual a escala mundial durant els últims vuit anys, aquesta tendència es va capgirar el 2023, i va retrocedir als nivells del 2021.

Les emergents polítiques exteriors feministes, que definien aquells països amb un clar compromís de promoure la igualtat de gènere en les relacions internacionals, han sumat quatre baixes importants els últims mesos: Suècia, Luxemburg, els Països Baixos i Argentina. Els canvis de Govern, juntament amb la creixent politització i polarització de les qüestions percebudes com a «feministes», han demostrat la facilitat amb que s'abandonen aquestes iniciatives en funció de les orientacions progressistes de l'executiu al poder. Mèxic, un altre dels països que ha adoptat aquestes polítiques, s'enfronta a uns comicis al juny que també marcaran la continuïtat o l'abandonament del seu compromís amb la igualtat de gènere a l'acció exterior. I, malgrat no tenir una política exterior feminista, el retorn de Trump a la Casa Blanca podria portar al restabliment de polítiques restrictives sobre l'avortament i a les retallades de finançament contra les ONG internacionals que **promouen els drets sexuals i reproductius**.

A més, l'Institut Internacional per a la Democràcia i l'Assistència Electoral (IDEA) denuncia un **ressorgiment de les tendències antifeministes** a països com Croàcia i Itàlia, i assenyalava els discursos sexistes i homòfobs per part de líders europeus com Viktor Orbán, Andrzej Duda o Giorgia Meloni, que han justificat atacs als drets de les dones i de les persones LGBTIQ+, soscavant anys d'esforços per aconseguir avenços en la ruptura dels estereotips de gènere. Tot i que el Pla d'Acció en matèria de Gènere III de la UE té vigència fins al 2025, un canvi de majories a Brussel·les també podria diluir els compromisos d'un dels actors més implicats en aquest àmbit.

En una nota més positiva, serà interessant seguir el 2024 els avenços de la Convenció contra els Crims contra la Humanitat, que està elaborant l'ONU, ja que moviments feministes i de la societat civil de tot el món aprofitaran aquesta oportunitat per tractar de codificar l'**apartheid de gènere** com a crim contra la humanitat –especialment a partir de la contínua discriminació i opressió del règim talibà a les dones afganeses, i a la situació de les dones iranianes.

També les polítiques migratòries europees han format un retrocés important. El Pacte Europeu de Migració i Asil, que està previst **tirar endavant abans de les eleccions** europees del 2024, suposa una legitimació de les polítiques antiimmigració de la Unió. El pacte permet retardar el registre dels sol·licitants d'asil, instaurar procediments d'asil fronterers de segona categoria i ampliar el temps de detenció a la frontera; és a dir, **rebaixa estàndards i legalitza el que fins ara era directament il·legal**. Aquest acord incipient reflecteix els nivells de polarització i politització que marquen el pas de la resposta europea a les migracions. I en plena precampanya electoral la utilització política del debat migratori encara serà més evident en els propers mesos. Això forma part, a més, d'un altre procés més de fons: les polítiques d'externalització de la immigració per part de la UE, que han alimentat també l'estigmatització dels migrants i els refugiats a la zona de l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica (MENA, per les seves sigles en anglès).

8. Desbordament humanitari

Les guerres i la violència **van impulsar el desplaçament forçós a escala mundial d'una xifra rècord** estimada de 114 milions de persones a finals de setembre del 2023, segons l'ACNUR. **Els principals generadors** d'aquests desplaçaments van ser la guerra a Ucraïna i els conflictes al Sudan, la República Democràtica del Congo i Myanmar, a més de la sequera, les inundacions i la inseguretat que assota Somàlia, i una prolongada crisi humanitària a l'Afganistan.

En tan sols els sis primers mesos del 2023, es van presentar 1,6 milions de noves sol·licituds individuals d'asil a escala mundial, la xifra més alta mai registrada. No es tracta d'una situació excepcional. La reactivació de conflictes oblidats ha augmentat els nivells de volatilitat i violència. Durant l'octubre del 2023, més de 100.500 persones, més del 80% dels 120.000 habitants estimats de l'**Alt Karabakh**, van fugir a Armènia després que l'Azerbaidjan prengués el control de l'enclavament. També va haver-hi milers de desplaçats **al nord de Shan**, per l'escalada de combats entre les Forces Armades de Myanmar i diversos grups armats. A finals d'octubre del 2023, gairebé dos milions de persones es troben desplaçades internament a Myanmar, en condicions precàries i necessitats d'assistència vital. I les imatges de més d'un milió de palestins fugint de les seves llars pels bombardejos indiscriminats israelians, que es van iniciar després del brutal atac de Hamàs del 7 d'octubre, reflecteixen la crisi humanitària que assota Gaza.

Tanmateix, aquest increment del nombre de refugiats i desplaçats no ha anat acompanyat d'un reforç de l'ajut internacional necessari per cobrir les seves necessitats. Així, més d'un milió de **refugiats rohinyes** a Bangladesh s'hauran enfrontar a un compromís internacional minvant. L'any 2023, les Nacions Unides van reduir un terç l'assistència alimentària i l'ajut humanitari a aquest col·lectiu. La falta de finançament internacional va reduir considerablement els nivells d'assistència durant el 2023, i el Programa Mundial d'Aliments (PAM) es va veure obligat a retallar, entre un 30% i un 50%, la magnitud i l'abast de l'assistència alimentària, monetària i nutricional que ofereix. Així, 2.300 milions de persones, gairebé un 30% de la població mundial, són avui al límit d'una situació d'inseguretat alimentària moderada o greu. L'alça continuada del preu dels aliments l'any 2024 i l'impacte de les condicions meteorològiques adverses en la producció agrícola poden empitjorar encara més aquesta situació. L'Oficina de les Nacions Unides per a la Coordinació d'Assumptes Humanitaris (OCHA) de les Nacions Unides preveu que un total d'entre 105 i 110 milions de persones necessitaran assistència alimentària almenys fins a principis del 2024, amb un augment de les necessitats a les regions de l'Àfrica Austral i l'Amèrica Llatina i el Carib, i una disminució neta a l'Àfrica Oriental.

Els governs donants i les agències humanitàries s'han de preparar per a un 2024 de grans necessitats d'assistència en nombroses regions.

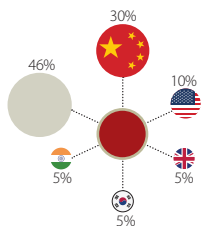
De moment, els experts alerten sobre el risc d'**una nova crisi de l'arròs** l'any 2024, a conseqüència de la restricció en les exportacions que va imposar l'Índia per intentar contenir els efectes del descens de producció interna. L'onada expansiva d'aquesta prohibició ha provocat també l'encariment dels preus de l'arròs a Tailàndia i el Vietnam, segon i tercer majors exportadors d'arròs després de l'Índia, que han vist augmentar els preus un 14% i un 22% respectivament. Se sumen a això els efectes del fenomen climàtic del Niño, associat a la calor i la sequera a tot l'oceà Pacífic, que pot fer malbé la producció del 2024. Ara com ara, les veus expertes semblen convençudes que el món va camí de repetir la crisi de l'arròs del 2008. **El fenomen del Niño**, que no es dissiparà fins a mitjans del 2024, sol estar associat, d'una banda, a un increment de les precipitacions en algunes zones meridionals de l'Amèrica del Sud i dels Estats Units, la Banya d'Àfrica i l'Àsia central; però, de l'altra, El Niño també pot provocar greus sequeres a Austràlia, Indonèsia i parts del sud-est asiàtic. L'últim episodi d'aquest fenomen, el 2016, va suposar l'any més càlid mai registrat, amb uns rècords globals de calor que encara no s'han superat.

Els governs donants i les agències humanitàries s'han de preparar per a un 2024 de grans necessi-

Figura 6. La nova naturalesa de la guerra

Una de les evidències que ens deixa el conflicte d'Ucraïna és la naturalesa canviant de la guerra que, cada cop més, pivota sobre l'acció de noves tecnologies revolucionàries, com els microsatèl·lits de comunicacions i els drons d'última generació. A més, la intel·ligència artificial (IA) aviat revolucionarà també la pràctica militar. Aquesta figura descriu set tecnologies prioritàries i també, els líders en cadascun d'aquests camps mitjançant esferes que mostren el pes dels 5 primers països amb més publicacions científiques capdavanteres d'alt impacte sobre el total de publicacions registrades.

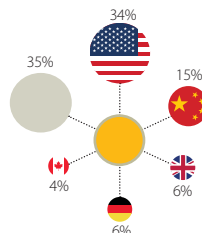
Comunicacions de radiofreqüència avançades (5G i 6G)

COMUNICACIONS SEGURES I REDUNDANTS

En un context de conflicte, la seguretat i eficàcia de les comunicacions és clau per a coordinar efectius, comunicar-se amb els aliats (per mitjans interoperatius) i implementar ordres de combat. La creixent amenaça sobre els cables submarins i els satèl·lits en l'espai obliga a redoblar les opcions de comunicació i assegurar-les davant possibles ciberatacs o atacs físics.

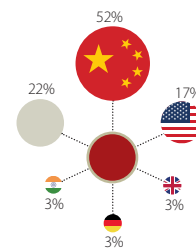
Computació quàntica

TECNOLOGIA QUÀNTICA

La carrera per ser el primer a desenvolupar capacitats quàntiques (amb un impacte desmesurat sobre l'encriptació i el processament de la informació), o per dotar-se de contramesures enfront d'elles, es considera prioritària. Per la seva part, la UE ha assignat 1.000 milions d'euros a desenvolupar la indústria quàntica europea.

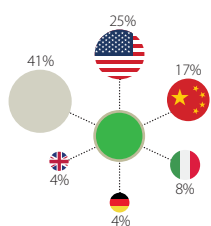
Biologia sintètica

BIOTECNOLOGIA

La modificació genètica i la creació de noves entitats biològiques té un component militar clar en el desenvolupament d'armament biològic, però també, des d'una perspectiva defensiva, mitjançant el desenvolupament de possibles antidòts i tractaments mèdics altament efectius en combat, la creació de nous teixits o de materials biològics d'alt rendiment resistents a altes temperatures o que ofereixin propietats augmentades.

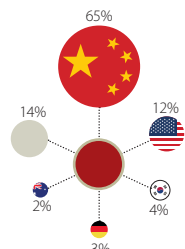
Microsatèl·lits

TECNOLOGIA ESPACIAL

De la mà del sector privat, molts governs del món estan desplegant a l'espai dispositius més sofisticats i sensibles per a monitorar la superfície terrestre i assegurar les seves comunicacions. Les seves aplicacions militars són clares i imprescindibles, com hem observat a la guerra d'Ucraïna.

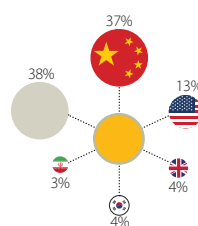
Bateries elèctriques

BATERIES D'ALT RENDIMENT

L'omnipresent tecnificació de les accions militars obliga al desenvolupament de bateries cada vegada més durables, petites i resistents a tota mena d'ambients, des de l'espai a sota l'aigua.

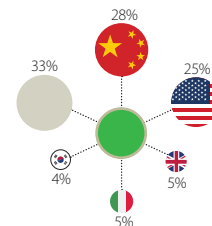
Algoritmes de IA i acceleradors de hardware

IA/AA

La IA i l'aprenentatge automatitzat (AA) promet augmentar exponencialment la capacitat d'anàlisi i la presa de decisions, la qual cosa suposa un avantatge comparatiu abismal en combat. Des de guiar vehicles i armament autònoms, fins al reconeixement individualitzat –fins i tot facial– d'objectius, la IA planteja forts dilemes ètics que exigiran una reformulació de la legislació internacional i de les «normes de la guerra».

Robòtica avançada

ROBÒTICA

La possibilitat de desplegar robots autònoms regits per IA capaçs d'operar en circumstàncies límit o adverses, lliures del factor humà – com l'error, esgotament i la por –, i fàcilment reemplaçables és un horitzó cada vegada més pròxim. Països com els EUA, la Xina o Rússia estan utilitzant ja alguns d'ells sobre el terreny o sota el gel de l'Àrtic. El factor diferencial és la presa de decisions – si es troba supeditada a un actor humà o és plenament autònoma.

Font: Elaboració CIDOB a partir de CIDOB (2023). Anuario Internacional CIDOB 2023; Harding, Emily i Ghoorhoo, Harshana (2023) «Seven Critical Technologies for Winning the Next War», CSIS; Australian Strategic Policy Institute (2023) *Critical Technology Tracker*, 2023.

tats d'assistència en nombroses regions. El 2023 ja ens n'ha deixat algunes mostres: sequera extrema a l'Amazones i restriccions del trànsit marítim al canal de Panamà; incendis forestals a Bolívia i talls de llum diaris a l'Equador a causa de la baixa producció d'electricitat, més del 80% de la qual prové de cen-

trals hidroelèctriques; les pitjors inundacions registrades al nord-oest de l'Argentina, que van provocar, a més, esclavissades de terra que van afectar més de 6.000 persones, i un devastador huracà de categoria 5 a Mèxic que va sorprendre autoritats i científics, que no van poder preveure la intensitat del fenomen.

9. Securitització versus drets

El conflicte entre seguretat i drets fonamentals ha estat una constant durant el 2023, i la incertesa electoral dels propers mesos fomentarà, encara més, la temptació de les polítiques de control i mà dura. El debat públic a tota l'Amèrica Llatina, sense excepció, ha quedat copat per la seguretat, amb efectes directes sobre altres crisis com la migratòria, que des de fa una dècada afecta tot el continent, i que l'any 2024 es preveu encara més intensa. El *bukelisme* guanya adeptes. El nou president argentí, Javier Milei, ha declarat la seva admiració per les polítiques de mà dura del president salvadorenc, Nayib Bukele. També la **campanya electoral a l'Equador** va estar molt marcada pel debat de la seguretat. El continent lluita contra **una nova onada de criminalitat** que s'ha estès a països tradicionalment més estables, que ara són part de rutes rendibles del narcotràfic, com és el cas del Paraguai i l'Argentina. El **tràfic de persones**, sobretot l'explotació criminal de la **crisi migratòria veneçolana**, també ha crescut a tota l'Amèrica Llatina. En aquest context, les **Nacions Unides i la Interpol** han posat en marxa una iniciativa conjunta contra el tràfic d'éssers humans. Caldrà veure l'impacte que les eleccions veneçolanes poden tenir en aquesta crisi migratòria, que ja ha provocat la sortida de més de set milions de persones des del 2014. Tanmateix, amb l'augment de la impunitat, també ha crescut el risc de temptació autoritària dels governs de la regió, amb la militarització de la seguretat pública i l'afebliment democràtic a tot el continent.

També a la Unió Europea, la sensació de vulnerabilitat s'ha convertit, des de fa temps, en un revulsiu polític per a determinades forces a Europa. Després de l'inici de la guerra a Gaza, alguns governs comunitaris **van extreure la seguretat** per por d'atemptats, fins al punt de prohibir manifestacions de suport a la població palestina, com va ser el cas de **França**. En aquest context, la securització dels moviments socials també emergeix com una estratègia que continuarà guanyant pes al 2024. Així, els governs democràtics estan **extremant cada vegada més la pressió** sobre els moviments de protesta: multes, prohibicions sobre la llibertat d'expressió o persecució judicial estan empetint l'espai de la protesta civil. En aquest sentit, la UE ha arribat a un acord, en 2023, per legislar contra les demandes estratègiques que pretenen desincentivar la participació pública o silenciar mitjans independents (les anomenades **SLAP**, per les seves sigles en anglès), que s'hauria de ratificar abans del final del mandat.

Finalment, el debat de la seguretat i el seu efecte sobre els drets individuals marcarà també els mesos previs als Jocs Olímpics del 2024 a París. Grups de drets humans han denunciat els plans del Govern francès per a la utilització de **càmeres de reconeixement** amb intel·ligència artificial per detectar en temps real activitats sospitoses als carrers de la capital durant l'esdeveniment esportiu. La tecnologia és un element crucial de la transformació que viu el binomi seguretat i conflicte. Els drons s'han convertit en una arma clau per a la resistència a Ucraïna,

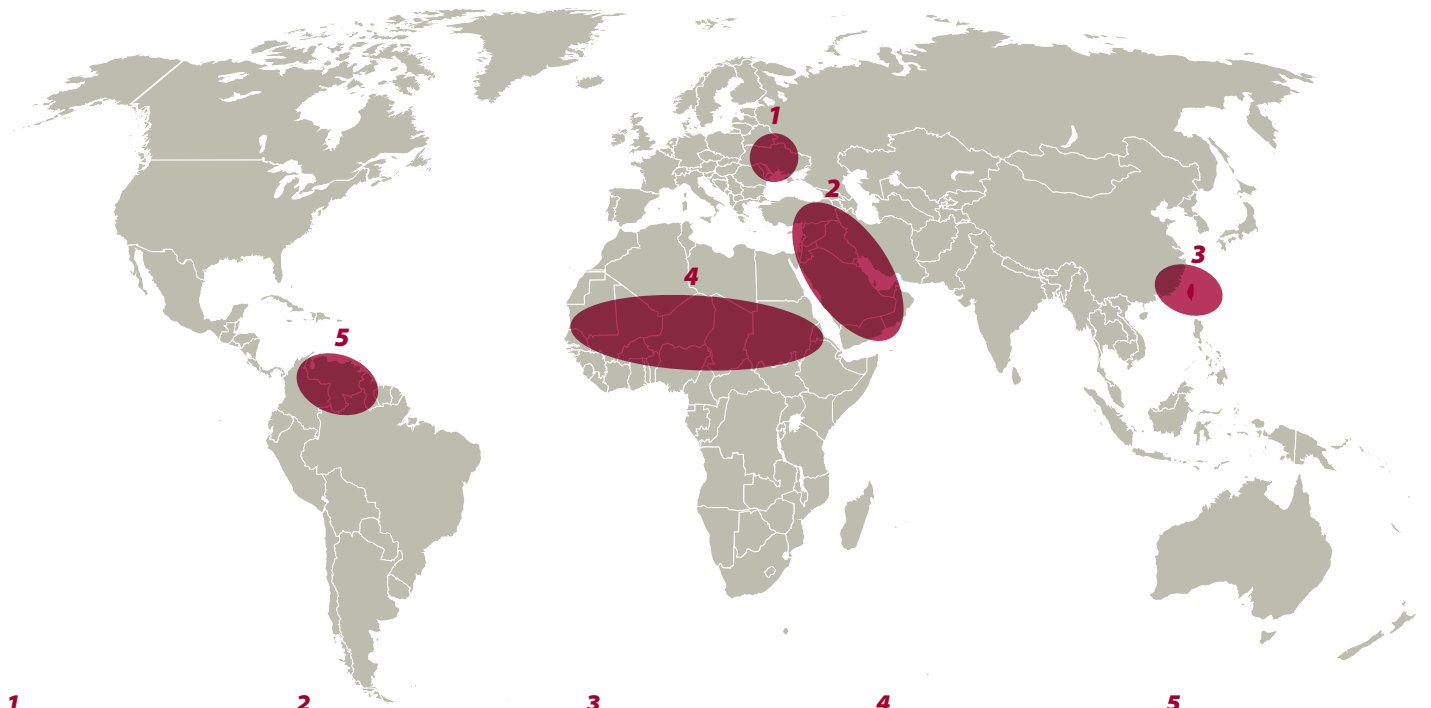
com també ho han estat per a l'arsenal de Hamàs en el seu atac contra Israel del 7 d'octubre. Precisament, uns Estats Units en plena retallada pressupostària han assignat, en canvi, per al 2024, una injecció extra de diners al Pentàgon per al desenvolupament de l'anomenada *guerra electrònica*.

10. El desacoblament entre interessos i valors

Hi ha un fil conductor en molts dels punts anteriors que teixeix un món cada vegada més divers i (des)ordenat a través d'interessos i aliances canviants. En el seu **informe de prospectiva estratègica del 2023**, la Comissió Europea reconeix que la «batalla de narratives» que durant tant de temps va utilitzar com a argument de la confrontació geopolítica entre democràcia i autoritarisme, està quedant obsoleta. Va més enllà de la constatació que l'Occident ha perdut la batalla pel relat de la guerra d'Ucraïna i que la seva doble moral davant els conflictes del món empetiteix la capacitat d'influència de la UE. El Sudan és l'exemple més clar de com l'Occident es pot comprometre amb guerres que considera existencials per a la supervivència dels seus propis valors, com la d'Ucraïna, mentre ignora el genocidi que s'hi està cometent, amb assassinats casa per casa, en els camps de refugiats de Darfur.

El món s'ha transformat en una «batalla d'ofertes», que configura tant l'opinió pública com l'acció dels governs. Creix la diversitat d'opcions i d'aliances. Les narratives fins fa poc hegemòniques o són contestades o ja no serveixen per explicar la realitat. En aquesta «multipolaritat desequilibrada» (*unbalanced multipolarity*), amb potències mitjanes marcant agendes regionals, els grans actors tradicionals estan obligats a buscar el seu propi espai. La competició global pels recursos que han d'alimentar les transicions verda i digital accentua, encara més, aquesta geometria variable d'acords i aliances. I els resultats del cicle electoral del 2024 poden acabar reforçant aquesta transformació. La temptació aïllacionista dels Estats Units és una realitat. Vladímir Putin revalidarà a les urnes la seva capacitat de resistència, després d'haver eludit els efectes de les sancions internacionals i d'haver construït una bastida econòmica per resistir una guerra llarga a Ucraïna. A l'Índia, la popularitat de Narendra Modi roman intacta i alimenta el domini del seu partit. L'interrogant electoral dibuixa un any 2024 que comença totalment obert. La crisi de l'ordre liberal, aguditzada per la reacció internacional als últims conflictes, i l'erosió del multilateralisme –amb el desafiament explícit a les Nacions Unides– alimenten encara més aquesta sensació de dispersió del poder global cap a una varietat de potències mitjanes dinàmiques, capaces d'ajudar a modelar l'entorn internacional en les pròximes dècades. Comença un any clau per avaluar la capacitat de resistència d'uns sistemes democràtics sotmesos, des de fa temps, a una profunda erosió. Estarem pendents del resultat de les urnes, i dels límits de la impunitat amb què actuen, cada cop més desacomplexadament, les armes.

Figura 7. Cinc conflictes a seguir de prop

1
UCRAÏNA: RESISTÈNCIA, MALGRAT TOT

Ucraïna afronta tres desafiaments clau pel seu futur immediat. El primer, en el front militar, és atenuar l'impacte de la reducció de l'ajuda financera i d'armament per part dels Estats Units, i evitar un afebliment a la línia de combat, convertida en una guerra de resistència. El segon, en el front polític exterior, és intentar afermar el procés d'adhesió a la UE i el suport de Brussel·les. El tercer desafiament està en el lideratge intern. Per primera vegada des de l'inici de la invasió, han començat a sorgir desavinences entre Volodímir Zelenski i el seu comandant en cap, Valerii Zaluzhnyi; o entre el president i l'alcalde de Kyiv, Vitali Klitschko. Està per veure si la discordança guanya terreny, especialment amb el debat obert sobre si s'han de convocar o no les eleccions presidencials.

2
ORIENT MITJÀ: A MAJOR INCERTESA, MAJOR VOLATILITAT

Si bé resulta extremadament complex preveure els pròxims escenaris del conflicte entre Israel, Hamàs i diversos grups armats a la Franja de Gaza, tot indica que les repercussions locals i regionals d'aquest enfrontament guanyaran cada vegada més importància al llarg de 2024. La ferma determinació d'Israel d'«eradicar Hamàs» portarà a una intensificació de la seva campanya militar en els pròxims mesos, també al sud de la Franja, augmentant el risc d'un major desplaçament forçós de palestins de Gaza cap a territori egipci. A més, s'espera un agreujament dels enfrontaments entre colons israelians i palestins als Territoris Ocupats de Cisjordània. Finalment, el risc més significatiu radica en la possible participació directa dels aliats de Hamàs a la regió, com l'Iran, Hezbollah, els rebels hutis, i diverses milícies xiïtes a Síria i l'Iraq.

3
TAIWAN: ENTRE LA CONTINUÏTAT O L'ACOSTAMENT A BEI-JING

El resultat dels comicis a Taiwan, previstos pel gener de 2024, marcarà les dinàmiques a través de l'estret no només enguany, sinó per tota la legislatura. Mentre les enquestes semblen indicar un nou mandat per a les forces prosobiraneses taiwaneses del Partit Democràtic Progressista, amb Lai Ching-te al capdavant; un canvi en el govern podria suposar també un canvi de rumb. Els candidats de l'oposició, Hou You-yi, del Kuomintang, i Ko Wen-je, del Partit Popular Taiwanès, defensen un apropament al continent, especialment en l'àmbit econòmic. Tanmateix, dues qüestions addicionals també seran decisives en aquests equilibris: la situació econòmica de la República Popular de la Xina i el resultat de la cursa presidencial als Estats Units.

4
SAHEL: UNA REGIÓ MÉS SECURITITZADA I INACCESSIBLE

L'anomenada Aliança dels Estats del Sahel (AES, per les seves sigles en francès), pacte militar de defensa mútua integrat per Burkina Faso, Mali i Níger des del setembre de 2023, escenifica el canvi de rumb a la regió. El nou protagonisme de les Juntes presagia una major intensificació militar contra grups armats locals, en un context regional de continu deteriorament humanitari i de greu dificultat d'accés per a les organitzacions humanitàries. La decisió dels membres de l'AES d'abandonar el G-5 Sahel, juntament amb l'expulsió de les tropes franceses i de la MINUSMA, encara accentuaran més el desconcert estratègic dels actors occidentals a la zona. És possible que l'onada d'inestabilitat política al Sahel continuï tenint un ressò important a tota Àfrica occidental.

5
VENEÇUELA: LA CREIXENT REGIONALITZACIÓ DEL CONFLICTE

Després de l'impacte demolidor de la polarització política i la crisi migratòria a causa de la desfeta econòmica i l'augment de violència, el conflicte intern veneçolà desplega una vegada més els seus efectes a l'Amèrica del Sud. L'últim episodi ha estat l'escalada del conflicte fronterer per part del Govern veneçolà amb l'intent d'annexió de l'Essequibo, territori de Guyana pendent d'una resolució de la Cort Internacional de Justícia, que ha provocat moviments de tropes a la frontera. Davant la perplexitat de socis tradicionals com el Brasil i Cuba, Caracas busca suport en Putin, amb qui Maduro es va reunir després de jugar-s'ho tot a l'annexió. Si bé una incursió armada és improbable, augmenten els temors d'una acció desestabilitzadora per intentar salvar un règim creixentment impopular, que ha de celebrar eleccions l'any 2024.

Font: Elaboració CIDOB.

Calendari CIDOB 2024: 75 dates per marcar a l'agenda

1 de gener	Renovació del Consell de Seguretat de les Nacions Unides. Algèria, Guyana, Corea del Sud, Sierra Leone i Eslovènia entraran a formar part del Consell de Seguretat de l'ONU com a membres no permanents en substitució d'Albània, el Brasil, Gabon, Ghana i els Emirats Àrabs Units, que finalitzen la seva filiació.
1 de gener	Dissolució de la República d'Artsakh. L'autoproclamada república de l'Alt Karabakh deixarà d'existir a principis d'any, després de més de tres dècades de control del territori. El setembre del 2023, l'Azerbaidjan va emprendre una ofensiva militar amb l'objectiu de reintegrar aquest enclavament de població majoritàriament d'origen armeni. Aquesta ofensiva va portar l'autoproclamada república a anunciar-ne la dissolució.
1 de gener	Ampliació dels BRICS. L'Àrabia Saudita, Egipte, Etiòpia, els Emirats Àrabs Units i l'Iran s'uniran com a membres de ple dret als BRICS (Brasil, Rússia, Índia, Xina i Sud-àfrica). Finalment, el nou president de l'Argentina, Javier Milei, ha descartat l'ingrés del seu país.
1 de gener	Presidència belga del Consell de la UE. Bèlgica assumirà la presidència rotatòria de la UE, en substitució d'Espanya i fins al 30 de juny. El semestre belga marcarà el final d'aquest cicle institucional a la Unió Europea.
7 de gener	Eleccions parlamentàries a Bangladesh. Aquests comicis tindran lloc en un context de profunda divisió política del país. A les acaballes del 2023, aquesta divisió ha portat l'oposició a organitzar manifestacions multitudinàries per reclamar un govern interí que supervisi les eleccions. L'actual primera ministra, Sheikh Hasina Wajed, aspira a renovar el seu mandat després de 15 anys al poder, mentre la seva principal contendent, la líder del Partit Nacional de Bangladesh, Khaleda Zia, es troba actualment en arrest domiciliari per càrrecs de corrupció.
13 de gener	Eleccions generals a Taiwan. Per primera vegada des de la democratització de Taiwan, tres candidats competeixen per la presidència després del fracàs de l'oposició per establir un front comú: l'actual vicepresident, Lai Ching-te, del governant Partit Democràtic Progressista; Hou You-yi, del Kuomintang, i Ko Wen-je, exalcalde de Taipei i líder del Partit Popular Taiwanès. El resultat d'aquestes eleccions marcarà el curs de la política de Taiwan respecte a la Xina, amb la mirada posada als Estats Units, en un moment de creixents tensions entre Taipei i Pequín.
14 de gener	Presa de possessió de Bernardo Arévalo com a president de Guatemala. La victòria del candidat del Movimiento Semilla a les eleccions del 2023 va suposar una sorpresa general. Des de la celebració dels comicis, la tensió política i social s'ha intensificat al país per causa dels esforços de la fiscalia guatemalena per impugnar els resultats electorals i evitar que Arévalo assumeixi el càrrec.
15-19 de gener	Fòrum de Davos. Cita anual que reuneix els principals líders polítics, alts executius de les companyies més importants del món, dirigents d'organitzacions internacionals i ONG, com també personalitats culturals i socials destacades. Aquesta edició s'enfocarà principalment a examinar les oportunitats proporcionades pel desenvolupament de les tecnologies emergents i les seves repercussions en relació amb la presa de decisions i la cooperació internacional.
15-20 de gener	19a Cimera del Moviment dels Països No Alineats. Uganda serà la seu de la propera Cimera integrada pels 120 països pertanyents a aquesta agrupació d'estats. El lema de l'edició d'enguany és «Aprofundir la cooperació per a una riquesa global compartida» i està previst que s'hi abordin els nombrosos reptes globals actuals amb l'objectiu de fomentar la cooperació entre els estats membres.
21-23 de gener	Tercera Cimera del Sud del G-77 + Xina. Uganda serà l'amfitriona d'aquest fòrum, que, sota el lema «No deixar ningú enrere», busca promoure la cooperació Sud-Sud. 134 països membres de l'Àsia, l'Àfrica, l'Amèrica Llatina i el Carib posaran el focus en els àmbits del comerç, la inversió, el desenvolupament sostenible, el canvi climàtic i l'eliminació de la pobresa.
4 de febrer	Eleccions presidencials a El Salvador. Nayib Bukele, que encapçala el partit Nuevas Ideas i ocupa actualment la presidència d'El Salvador, es perfila com el clar favorit per a la reelecció. Des del març del 2022, el país es troba en estat d'excepció, implementat com a resposta als desafiaments de seguretat que afectaven la nació.
8 de febrer	Eleccions generals al Pakistan. Des de la destitució d'Imran Khan com a primer ministre l'abril del 2022, el Pakistan es troba en una situació d'inestabilitat política, una profunda crisi econòmica i un augment de la violència per part de grups armats. Els comicis seran supervisats per un govern interí creat després de la dissolució del Parlament pakistanès l'agost del 2023.
14 de febrer	Eleccions presidencials i legislatives a Indonèsia. Tres aspirants competeixen per succeir l'actual president, Joko Widodo, ja que, després de dos mandats, no es pot presentar a la reelecció. El proper líder s'enfrontarà al desafiament d'impulsar el creixement en una economia dependent del consum intern, estimular el desenvolupament de la indústria tecnològica, i gestionar les pressions de la Xina i els Estats Units per protegir els seus interessos nacionals.
16-18 de febrer	60a Conferència de Seguretat de Múnic. Amb caràcter anual, és el major fòrum independent en matèria de polítiques de seguretat internacional, que reuneix figures de més de setanta països amb càrrecs d'alt nivell. L'enfortiment d'un ordre internacional basat en regles, l'impacte de les guerres a Ucraïna i Gaza, la resistència davant tendències revisionistes, o les implicacions del canvi climàtic per a la seguretat seran alguns dels temes principals de l'agenda d'enguany.
17-18 de febrer	Cimera de la Unió Africana. Etiòpia, que ostenta la presidència de la Unió Africana, serà l'organitzadora de la cimera. Enguany s'examinaran alguns dels nombrosos fronts oberts al continent, com ara la situació d'inestabilitat al Sahel, la creixent inseguretat alimentària mundial, els desastres naturals al continent o el retrocés democràtic. A més, les tensions entre el Marroc i Algèria seran centrals ja que tots dos països aspiren a la presidència.
25 de febrer	Eleccions presidencials al Senegal. Després de múltiples onades de protestes, l'actual president senegalès, Macky Sall, va anunciar la seva decisió de no presentar-se a un tercer mandat. Aquesta és la primera vegada en la història democràtica del país que un president en el poder no es presenta a la reelecció. La necessitat de garantir llocs de treball per a la població jove del país serà una de les qüestions centrals de la campanya electoral.
26-29 de febrer	Mobile World Congress. Barcelona acull el major esdeveniment del món en matèria de telefonia mòbil, on es reuneixen les principals empreses tecnològiques i de comunicació internacionals. Aquesta edició estarà dedicada a la tecnologia 5G, la connectivitat, la promoció d'una intel·ligència artificial humanista o la transformació digital, entre d'altres.
1 de març	Eleccions parlamentàries a l'Iran. Amb la mirada posada en la successió de l'aiatol·là Ali Khamenei per qüestions d'edat, els iranians triaran els representants de l'Assemblea Consultiva Islàmica i de l'Assemblea d'Experts, la qual serà l'encarregada de triar el nou líder suprem per als propers anys. No obstant això, aquests comicis es trobaran marcats per l'escalada de tensions a l'Orient Mitjà i la profunda crisi econòmica i social, que ha augmentat la desafecció popular amb el règim.

8 de març	Dia Internacional de les Dones. Ha esdevingut una data clau en l'agenda política i social de molts països, amb exemples de mobilitzacions massives que han pres impuls en els darrers anys especialment a l'Amèrica Llatina, els Estats Units i Europa. L'objectiu comú és la lluita pels drets de la dona i la igualtat de gènere a tot el món.
10 de març	Eleccions parlamentàries a Portugal. El país afronta eleccions anticipades després de la crisi institucional oberta per la dimissió del primer ministre socialista, António Costa, objecte d'una investigació judicial per presumptes delictes de corrupció relacionats directament amb diversos membres del seu gabinet.
15-17 de març	Eleccions presidencials a Rússia. Encara que es presumeix que Vladímir Putin aconseguirà la reelecció que el mantindrà al poder fins al 2030, Rússia acudeix a les urnes en un context marcat per múltiples desafiaments de seguretat interna. La retirada russa de la regió ucraïnesa de Khàrkiv, l'impacte de la guerra a Ucraïna, el fallit aixecament per part del Grup Wagner el juny passat i els disturbis antisemites al Caucas Nord l'octubre del 2023, podrien forçar Putin a efectuar profundes remodelacions de la cúpula política i militar aprofitant el calendari electoral.
18 de març	Desè aniversari de l'annexió russa de Crimea. L'annexió del territori crimeà per part de Rússia, país que havia envaït la regió setmanes abans, va ser formalitzada mitjançant un referèndum sobre l'estatus polític de Crimea. Aquestes votacions, dutes a terme sense reconeixement internacional, es van produir després de la caiguda del llavors president ucraïnès, Víktor Ianukóvitch, d'orientació prorussa, després d'un seguit de protestes en favor de més integració europea.
21-22 de març	Cimera sobre Energia Nuclear. L'Agència Internacional de l'Energia Atòmica, juntament amb el Govern belga, reunirà a Brussel·les més de trenta caps d'estat i de govern de tot el món, com també representants de la indústria energètica i de la societat civil. La cimera busca potenciar l'energia nuclear davant dels desafiaments que suposen la reducció de l'ús de combustibles fòssils, la millora de la seguretat energètica i el desenvolupament econòmic sostenible.
31 de març	Eleccions presidencials a Ucraïna. Segons la Constitució ucraïnesa, les eleccions presidencials s'han de celebrar l'últim diumenge de març durant el cinquè any del mandat presidencial. Tanmateix, no és segur que s'acabin convocant ja que la llei marcial, imposada des de l'inici de la invasió russa del país el 2022, no en permet la celebració. La falta de fons i l'oposició popular dels ucraïnesos a la celebració dels comicis en temps de guerra són factors a destacar.
31 de març	Eleccions locals a Turquia. El Partit Republicà del Poble (CHP), principal partit de l'oposició, aspira a conservar el control dels municipis clau que va obtenir el 2019. Entre ells figuren la capital —Ankara—, Istanbul i altres ciutats significatives. La reelecció de Recep Tayyip Erdogan i la retenció de la majoria parlamentària a les eleccions del 2023 han motivat la seva formació —Partit de la Justícia i el Desenvolupament (AKP)—, a intentar recuperar terreny a escala municipal.
7 d'abril	30è aniversari de l'inici del genocidi a Ruanda. Arran de la mort dels presidents de Burundi i Ruanda en estavellar-se l'avió en què viatjaven, es va iniciar una campanya d'extermini sistemàtic organitzada des del govern hutu contra la població tutsi que duraria cent dies. El 15 de juliol de 1994, el Front Patriòtic Ruandès va establir un govern interí d'unitat nacional a Kigali que posaria fi al genocidi. S'estima que entre 500.000 i 1.000.000 de persones van ser assassinades.
Abril-maig	Eleccions generals a l'Índia. Malgrat les creixents tendències il·liberals, la «major democràcia del món» acudeix a les urnes entre l'abril i el maig. L'actual primer ministre indi, Narendra Modi, aspira a un tercer mandat davant d'una oposició més unida que mai sota l'Aliança Inclusiva de Desenvolupament Nacional de l'Índia (INDIA, per les seves sigles en anglès).
2 de maig	Eleccions locals al Regne Unit. Les eleccions als consells locals i alcaldies a Anglaterra, incloent-hi Londres i el comtat del Gran Manchester, seran un indicador del nivell de suport tant per al Partit Laborista com per al Partit Conservador, i anticipen les eleccions generals previstes per al gener del 2025.
5 de maig	Eleccions generals al Panamà. La societat civil panamenya triarà nous representants per a la presidència, l'Assemblea Nacional, alcaldies i altres representants locals. Aquest procés electoral té lloc en un context de marcada polarització i de tensió social creixent, accentuades per temes relacionats amb la seguretat interna, les disputes polítiques i la gestió dels recursos naturals.
19 de maig	Eleccions presidencials i legislatives a la República Dominicana. L'actual president, Luis Abinader, líder del Partit Revolucionari Modern, busca la reelecció en uns comicis en què la majoria dels partits de l'oposició s'uniran sota l'Aliança Opositora Rescate, RD. Les tensions territorials, migratòries i econòmiques amb la veïna Haití seran temes centrals durant la campanya electoral.
Juny	Eleccions presidencials a Mauritània. L'actual president, Mohamed Ould Ghazouani, buscarà la reelecció després de quatre anys d'un govern continuista que va començar el 2019, després de la sortida de l'expresident Mohamed Ould Abdelaziz, que avui enfronta acusacions de múltiples delictes per corrupció. El guanyador de les eleccions s'haurà d'enfrontar a les tensions socials creixents, així com als conflictes geopolítics que hi ha a la regió.
2 de juny	Eleccions generals i federals a Mèxic. Claudia Sheinbaum, precandidata a la presidència de Mèxic pel Moviment Regeneració Nacional (MORENA), parteix com a clara favorita davant de la principal candidatura opositora del Front Ampli per Mèxic, integrat pel Partit Revolucionari Institucional (PRI), el Partit Acció Nacional (PAN) i el Partit de la Revolució Democràtica (PRD). En aquestes eleccions no solament s'escull la presidència i el govern, sinó també senadories i diputacions federals, així com milers de càrrecs estatals i/o municipals a trenta de les trenta-dues entitats federatives.
6-9 de juny	Eleccions al Parlament Europeu. Les eleccions es duren a terme de manera simultània als vint-i-set estats que conformen la Unió Europea. Una de les majors incògnites serà conèixer l'avanç dels partits populistes i d'extrema dreta, el pes de les famílies tradicionals socialdemòcrates i conservadores, i les possibles aliances que puguin sorgir per a l'elecció posterior dels principals càrrecs europeus.
9 de juny	Eleccions federals a Bèlgica. Coincidint amb la presidència belga de la Unió Europea, el país celebrarà eleccions federals, europees i regionals el mateix dia. Una de les incògnites més significatives serà el resultat del partit d'ultradreta Vlaams Belang (Interès Flamenc), que aspira a augmentar considerablement el seu suport fins a posar a prova la resistència del cordó sanitari que l'ha mantingut fins ara apartat del poder.
13-15 de juny	50a Cimera del G-7, a Itàlia. Savelletri, un petit poble de la regió italiana de la Pulla serà l'escenari d'una nova edició del G-7. En aquesta reunió, s'abordaran els principals desafiaments geopolítics a escala mundial i el seu impacte en l'economia internacional, juntament amb altres temes fonamentals per a l'agenda italiana, com ara la immigració i les relacions amb l'Àfrica.
20 de juny	Dia Mundial de les Persones Refugiades. Durant el 2023, el nombre de persones desplaçades per la força ha arribat a xifres rècord mai vistes. D'una banda, per raó dels desplaçaments interns com ara els causats per l'impacte de la guerra a Ucraïna o pels nombrosos conflictes a l'Orient Mitjà i al continent africà, i de l'altra, pels efectes del canvi climàtic. Durant aquesta setmana de juny, es donarà a conèixer l'informe anual d'ACNUR de tendències de desplaçaments forçats a tot el món.

Primer semestre	Desplegament de la Missió Internacional a Haití. Kenya liderarà el desplegament d'un contingent de seguretat en el qual participaran diferents països. L'objectiu és fer front a la violència de les bandes haitianes que han provocat una important crisi de seguretat i de governabilitat. El Consell de Seguretat de les Nacions Unides, prèvia sol·licitud del secretari general i del primer ministre haitià, va autoritzar, l'octubre del 2023, una missió multinacional de seguretat amb un any de durada.
Primer semestre	Cimera del Diàleg de Seguretat Quadrilateral (QUAD). L'Índia acollirà una nova edició d'aquest fòrum estratègic de l'Índia-Pacífic, del qual formen part Austràlia, el Japó, els Estats Units i la mateixa Índia, per abordar qüestions comunes en matèria de comerç, tecnologies crítiques, drets humans o canvi climàtic.
Juliol	24a Cimera de l'Organització de Cooperació de Shanghai. El Kazakhstan assumeix la presidència anual del principal fòrum regional de l'Àsia Central en matèria de seguretat, economia i política, compost per la Xina, l'Índia, l'Iran, el Kazakhstan, el Kirguizistan, el Pakistan, Rússia, el Tadjikistan i l'Uzbekistan. Els eixos de la presidència kazakh estaran centrats en qüestions de seguretat i unitat regional, així com en el desenvolupament econòmic i el comerç regional. D'altra banda, s'espera que enguany Bielorrússia ingressi a l'organització.
1 de juliol	Hongria assumeix la presidència rotatòria del Consell de la UE. Durant el segon semestre de l'any, Hongria assumirà la presidència rotatòria del Consell de la Unió Europea, en plenes tensions amb la Comissió Europea i el Parlament Europeu pels seus incompliments de la legislació comunitària.
8-18 de juliol	Fòrum Polític d'Alt Nivell sobre el Desenvolupament Sostenible. Líders i representants mundials es reuniran a Nova York per dur a terme el seguiment i el monitoratge dels Objectius de desenvolupament sostenible (ODS), i per presentar els seus Informes nacionals voluntaris en relació amb els ODS. El lema d'aquesta edició serà «Reforçar l'Agenda 2030 i erradicar la pobresa en temps de múltiples crisis: l'adopció eficaç de solucions sostenibles, resilients i innovadores».
9-11 de juliol	Cimera de l'OTAN. Washington serà la seu de la cimera de l'Aliança Atlàntica on es preveu la presentació d'una estratègia de seguretat per al flanc sud en resposta al mandat sorgit de la Cimera de Vilnius, del 2023. D'altra banda, el 2024 es compleix el 75è aniversari de la fundació de l'OTAN.
26 de juliol-11 d'agost	Jocs Olímpics d'Estiu a París. França acull la XXXIII edició del principal esdeveniment esportiu mundial que es duu a terme cada quatre anys; una bona oportunitat per al país amfitrió de dinamitzar una economia estancada els darrers anys.
Agost	Eleccions presidencials i parlamentàries a Ruanda. L'actual president de Ruanda, Paul Kagame, en el càrrec des de l'any 2000, opta a la reelecció després d'eleccions successives en les quals ha obtingut més del 90% dels vots.
Setembre	Eleccions parlamentàries a Àustria. La major incògnita radica en si l'actual coalició governant dels conservadors (ÖVP) i els verds (Die Grünen) podrà revalidar el seu govern, o si els resultats de l'extrema dreta del Partit de la Llibertat d'Àustria (FPÖ), i els dels socialdemòcrates de l'SPÖ podrien generar altres majories.
22-23 de setembre	Cimera del Futur de Nacions Unides. Basat en l'informe «La nostra Agenda Comuna», sobre multilateralisme i cooperació internacional, presentat el 2021 pel secretari general António Guterres, aquest esdeveniment d'alt nivell té com a objectiu accelerar el compliment dels compromisos internacionals existents i abordar reptes i oportunitats emergents. La culminació d'aquest esforç serà la creació del document Un Pacte per al Futur, que serà negociat i avalat pels països participants.
24 de setembre	79a Sessió de Debat General de l'Assemblea General de Nacions Unides. Una cita anual que reuneix tots els líders mundials per avaluar l'estat actual de les seves polítiques nacionals i la seva visió del món.
26-27 de setembre	10è aniversari del cas Ayotzinapa. Mèxic commemora el desè aniversari del cas Ayotzinapa (o cas Iguala), un dels majors escàndols en matèria de drets humans en la història recent del país. Encara sense resoldre, aquest cas va implicar la desaparició forçosa de quaranta-tres estudiants de l'Escola Normal Rural d'Ayotzinapa, estat de Guerrero.
Octubre	XVI Cimera dels BRICS. Kazan, a Rússia, serà la seu d'una nova edició de la cimera BRICS, ara ampliada a onze països. Aquesta cimera representa un impuls en els esforços de Moscou per demostrar que el país no està aïllat malgrat la invasió a gran escala d'Ucraïna.
1 d'octubre	75è aniversari de la fundació de la República Popular de la Xina. Es compleixen 75 anys de la fundació de la República Popular de la Xina, proclamada per Mao Zedong, que va posar fi a la guerra civil entre el Partit Comunista Xinès i el Kuomintang, que va esclatar immediatament després de la rendició del Japó i la dissolució del Segon Front Unit entre totes dues forces polítiques durant la segona guerra sinojaponesa.
6 d'octubre	Eleccions municipals al Brasil. Aquestes eleccions seran un bon termòmetre per avaluar, d'una banda, el grau de suport al Partit dels Treballadors i als partits que fan costat al president Lula, i, de l'altra, l'avanç o el retrocés dels candidats vinculats al bolsonarisme. La data per a la segona volta, a les ciutats on sigui necessària, serà el 27 d'octubre.
9 d'octubre	Eleccions generals i regionals a Moçambic. El president, Filipe Nyusi, conclou el seu segon i últim mandat presidencial i, segons la Constitució, no s'hi pot presentar novament. El seu partit, el Front d'Alliberament de Moçambic (FRELIMO), en el poder des de fa dècades, haurà de trobar un altre candidat. El proper govern haurà de fer front a diversos desafiaments, incloent-hi tensions polítiques, un augment del terrorisme gihadista i una pronunciada exclusió social.
24 d'octubre	Dia Internacional contra el Canvi Climàtic. Té com a objectiu mobilitzar i sensibilitzar les societats i els governs de tot el món en relació amb els efectes del canvi climàtic. Es tracta d'un bon moment per analitzar les diferents agendes de lluita contra aquest fenomen planetari i els avenços que s'estan produint des dels principals països contaminants.
27 d'octubre	Eleccions generals a l'Uruguai. El Front Ampli (FA), un partit de centreesquerra amb forts vincles amb els sindicats i altres organitzacions socials, competirà per la victòria davant de la Coalició Multicolor, de centredreta, actualment en el govern i que ha fet front a diversos casos de corrupció durant els darrers mesos.
Novembre	Cimera de l'APEC. El Perú acollirà una nova edició del Fòrum de Cooperació Econòmica Àsia-Pacífic, que reuneix vint-i-un països i que se celebrarà sota el lema «Persones, Negocis, Prosperitat».
Novembre	Cimera sobre el Canvi Climàtic, COP29. Azerbaidjan acollirà una nova edició de la cimera internacional més important dedicada al canvi climàtic. Per segon any consecutiu, tindrà lloc en un país que depèn econòmicament de la producció de combustibles fòssils.
Novembre	XXIX Cimera Iberoamericana. L'Equador acull la Cimera Iberoamericana de caps d'Estat i de Govern sota el lema «Innovació, Inclusió i Sostenibilitat». De manera paral·lela, les principals ciutats de l'Amèrica Llatina, Espanya i Portugal celebraran una «Trobada de Ciutats Iberoamericanes» les conclusions de la qual seran presentades durant la cimera.

4-8 de novembre	XII Fòrum Urbà Mundial. El Caire acollirà la reunió més important en matèria d'urbanisme i assentaments humans organitzat per l'ONU-Hàbitat.
5 de novembre	Eleccions presidencials als Estats Units. L'actual president, Joe Biden, aspira a la reelecció i, a falta de confirmació de la candidatura de l'expresident Donald Trump, la campanya electoral es preveu molt polaritzada. El calendari electoral condicionarà les decisions de Washington en matèria de política exterior.
5 de novembre	Eleccions generals a Geòrgia. La coalició governant, Somni Georgià, aspira a revalidar mandat. La guerra a Ucraïna ha tornat a dividir el país entre aquells que busquen una integració més profunda amb Occident i aspiren a un futur ingrés a la Unió Europea, i els que advoquen per normalitzar les relacions amb Rússia.
11 de novembre	20è aniversari de la mort de Yasser Arafat. L'històric líder palestí i president de l'Autoritat Nacional Palestina va morir fa 20 anys a París. El seu paper va ser fonamental en el procés de pau a l'Orient Pròxim, la qual cosa, juntament amb els dirigents israelians Yitzhak Rabin i Shimon Peres, li va suposar rebre el premi Nobel de la Pau l'any 1994.
18-19 de novembre	Cimera del G-20 al Brasil. Sota el lema «Construir un món just i un planeta sostenible», els eixos de discussió i de debat d'aquesta edició inclouran les polítiques de transició energètica i desenvolupament i la reforma de les institucions de governança global, com també la lluita contra la desigualtat, la fam i la pobresa.
Desembre	Eleccions presidencials a Algèria. Previsiblement, el president Abdelmajid Tebboune optarà a la reelecció. El país afronta diversos desafiaments de seguretat a causa de la inestabilitat al Sahel i les creixents tensions amb el Marroc en relació amb el Sàhara Occidental. A més, Algèria exerceix un paper crucial com a proveïdor de gas per a Europa, enmig de la crisi energètica generada per la guerra a Ucraïna.
Desembre	Eleccions generals al Sudan del Sud. Els acords de pau del 2018, que van posar fi a un conflicte armat intern que va durar cinc anys, van establir la formació d'un Govern d'Unitat Nacional liderat per l'actual president, Salva Kiir, i el seu rival, el vicepresident Riek Machar. Kiir ha proposat la celebració d'eleccions presidencials lliures per a finals del 2024.
7 de desembre	Eleccions presidencials a Ghana. S'espera que les eleccions siguin una carrera entre dos: d'una banda, Mahamudu Bawumia, actual vicepresident del governant Nou Partit Patriòtic (NPP), i de l'altra, l'expresident John Dramani Mahama, candidat del principal partit opositor, Congrés Nacional Demòcrata (NDC). El país s'enfronta a la seva pitjor crisi econòmica de les darreres dècades, i a importants reptes de seguretat pel context geopolític del Sahel.
Segon semestre	Eleccions presidencials a Veneçuela. El chavisme i l'oposició agrupada sota el paraigua de la Plataforma Unitària van acordar a Barbados la celebració d'eleccions presidencials, a les quals es podrà convidar missions tècniques electorals d'organismes regionals i internacionals. Aquesta decisió es va prendre de manera paral·lela a l'anunci dels Estats Units de l'aixecament de les sancions al gas i el petroli veneçolans l'octubre del 2023.
Pendent	53è Fòrum de les Illes del Pacífic. Tonga acollirà una nova edició del principal fòrum de discussió panregional d'Oceania que agrupa els interessos de divuit estats i territoris en matèria de canvi climàtic, ús sostenible dels recursos marítics, seguretat i cooperació regional. Un espai geogràfic d'interès creixent per a la Xina i els Estats Units, que han iniciat una carrera diplomàtica per atraure cap a les seves esferes d'influència alguns d'aquests països i territoris.
Pendent	44a Cimera de l'ASEAN. Laos acollirà una nova edició del principal fòrum regional del sud-est asiàtic que agrupa deu països; enguany, sota el lema «Millorar la connectivitat i la resiliència».
Pendent	Cimera sobre la Seguretat de la Intel·ligència Artificial. França acollirà la segona edició d'aquesta cimera internacional, que té com a objectiu posar en marxa treballs i iniciatives per abordar els riscos tecnològics que planteja la intel·ligència artificial. La primera edició, celebrada a Londres el 2023, es va materialitzar en la Declaració Bletchley, que advoca per una major cooperació internacional per abordar els desafiaments i els riscos associats a la intel·ligència artificial.
Pendent	XXXIII Cimera de la Lliga Àrab. Bahrain acollirà una nova edició de la principal organització política que agrupa països d'Orient Mitjà i del Nord de l'Àfrica. El conflicte palestinoisraelià, les qüestions de seguretat alimentària i energètica, i els impactes regionals de la guerra a Ucraïna, seran alguns dels temes principals de discussió i debat.
Pendent	Eleccions presidencials i parlamentàries a Sri Lanka. La tensió social al país, immers en una profunda crisi econòmica que ha comportat un rescat per part del Fons Monetari Internacional, ha augmentat durant els darrers mesos i s'espera que s'intensifiqui durant tot el procés electoral.
Pendent	Eleccions generals al Txad. El president interí del Txad, Mahamat Idriss Déby, que va assumir el poder l'abril del 2021 després de la mort del seu pare, Idriss Déby, mitjançant la instauració d'una junta militar, va prometre la celebració d'eleccions lliures a finals del 2024. El país es troba en una profunda crisi alimentària i de seguretat.
Pendent	III Cimera per a la Democràcia. Corea del Sud serà l'amfitriona d'aquesta cimera impulsada pels Estats Units, que, des del 2021, reuneix líders de governs, societat civil i sector privat. Té com a objectiu abordar els reptes i les oportunitats relacionats amb la governança democràtica, la protecció dels drets humans i la lluita contra la corrupció que enfronten les democràcies al segle XXI.
Pendent	Eleccions generals i regionals a Sud-àfrica. El Congrés Nacional Africà (CNA), al poder des de les primeres eleccions lliures i generals del 1994, aspira a revalidar el poder, tot i que el principal partit opositor, l'Aliança Democràtica, podria donar una sorpresa. El país s'enfronta a innombrables reptes, especialment en matèria de seguretat —amb altes taxes de criminalitat—, una important crisi energètica i nivells elevats de desocupació.
Pendent	Eleccions presidencials a Tunísia. Seran els primers comicis després de l'autocop d'estat del president tunisià, Kaïs Saïed, el 2021, i el retorn a l'autoritarisme de l'únic país que semblava haver consolidat la democràcia després de les primaveres àrabs del 2010-11. Saïed ja ha anunciat que no permetrà la presència de missions de supervisió electoral estrangeres.